
Tiivistelmä
vesienhoidon
työohjelmaan,
aikatauluihin ja
keskeisiin
kysymyksiin
saaduista
lausunnoista ja
palautteesta

Oulujoen-lijoen
vesienhoitoalue

2013

Kuulemisen järjestäminen ja palautteen käsittely

Kuuleminen vesienhoidon toisen suunnittelukierroksen työohjelmasta ja aikatauluista sekä keskeisistä kysymyksistä järjestettiin 15.6.–17.12.2012 koko maassa. Oulujoen - lijoen vesienhoitoalueella kukin ELY-keskus pyysi lausunnot oman toimialueensa keskeisiltä vesienhoitoon liittyviltä tahoilta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pyysi lisäksi lausunnot valtakunnallisilta toimijoilta.

Kansalaisille tiedotettiin palautteen antamismahdollisuudesta lehti-ilmoituksilla, tiedotteilla, vesienhoidon verkkosivuilla sekä alueella järjestettyjen tilaisuuksien yhteydessä. Kuulemisasiakirja oli nähtävillä kunnanvirastoissa, ELY-keskuksissa ja vesienhoidon verkkosivuilla. Kuulemispalautteen sai toimittaa ELY-keskuksille kirjallisena tai sähköpostitse. Palautetta pystyi antamaan myös Internetissä vastaamalla vesienhoitoalueen webropol-kyselyyn.

Oulujoen - lijoen vesienhoitoalue sai 12 lausuntoa valtakunnallisilta tahoilta ja 30 lausuntoa alueellisilta sidosryhmiltä ja muilta tahoilta. Näistä 25 tuli Pohjois-Pohjanmaalta ja 5 Kainuusta. Lisäksi palautetta saatiin 3 yhdistykseltä sekä 107 yksityishenkilöltä.

Tähän tiivistelmään on koottu keskeiset asiat saadusta palautteesta. Osassa palautetta oli liitetiedostoja ja muita aineistoa, joka on tallennettu joko välittömiä toimenpiteitä tai muuta jatkotyötä varten. Kaikki saatu palaute tullaan ottamaan huomioon jatkotyössä. Valtakunnalliset linjaukset erityisiin palautteissa esille tulleisiin kysymyksiin on esitetty toimenpideohjelman tarkistusta koskevista ohjeista toimialoittain ja teemoittain. Nämä ohjeet julkaistaan alkukesällä 2013 osoitteessa www.ymparisto.fi/vesienhoito.

Tietoa vedenlaadusta, vesistöistä ja seurannasta

Tietoa vedenlaadusta (mm. palautteesta esille nousseet Pyhäjärven Pyhäselkä ja Yli-Kitka) löytyy SYKE:n verkkosivuilta www.ymparisto.fi > [Ympäristön tila](#) > [Pintavedet](#) > [Vesien tila](#) > [Pintavesien seuranna...](#) > [Järvet](#) > **Järvien vedenlaadun tuoreimmat havainnot**. Lyhyissä aikasarjoissa on tuoreimmat vedenlaadun tulokset 2-3 vuodelta jokaiselta havaintokerralta. Tiedot päivittyvät joka yö. Aikasarjoissa esitetään pintaveden pitoisuuksia, poikkeuksena pohjanläheisen vesikerroksen happitilanne.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen nettisivuilla on vesistöaluekohtaista tietoa. Samoilta sivuilta löytyvät myös vesistöaluekohtaiset tarkkailuohjelmat ja uusimmat vuosiraportit. <http://www.ymparisto.fi> > Pohjois-Pohjanmaa > Ympäristön tila > Pintavedet > Järvet ja joet > Tietoa vesistöalueittain.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen veloitettavien tarkkailuohjelmat ja uusimmat vuosittaiset vesistö tarkkailuraportit ovat netissä <http://www.ymparisto.fi> > Pohjois-Pohjanmaa > Ympäristön tila > Pintavedet > Järvet ja joet > Tietoa vesistöalueittain

Kunnostusaloite

Kunnostusaloitteen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle voi tehdä kuka tahansa. Aloitteita ovat tehneet kunnat, yhdistykset (mm. kyläseurat ja osakaskunnat) sekä yksityiset kansalaiset. Kunnostusaloitteen voi tehdä mm. ympäristön tilaa, suojeluarvoja, virkistyskäyttöä sekä tulvasuojelua parantavista hankkeista. Myös kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti sekä maisemallisesti tärkeiden kohteiden kunnostuksesta voi tehdä aloitteen. Kunnan osallistuminen hankkeeseen on yleensä välttämätöntä, joten aloitetta tehtäessä on syytä selvittää kunnan kanta aloitteeseen. Niukoista määrärahoista johtuen valtio voi vuosittain osallistua vain muutamien kohteiden suunnitteluun ja/tai toteutukseen. Eri tahojen omaehtoista kunnostustoimintaa tuetaan antamalla asiantuntija-apua.

Kunnostusaloitteet arvioidaan määräajoin eri alojen asiantuntijoista koostuvassa työryhmässä. Arviointi perustuu kohteen luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvoihin. Erilaisiin rahoitusohjelmiin poimitaan jatkossa tärkeimpiin arviointiluokkiin sijoittuneita kohteita. Samalla selvitetään esim. kuntien ja ranta-asukkaiden halukkuus osallistua kunnostuskustannuksiin.

Kunnostusaloitelomake löytyy osoitteesta www.ymparisto.fi > Pohjois-Pohjanmaa > Vesivarojen käyttö > Vesistöjen kunnostus > Kunnostusaloite.

Lausunnot

Valtakunnalliset

Elinkeinoelämän keskusliitto
Energiateollisuus
Fortum Power and Heat Oyj
Liikennevirasto
Metsähallitus
Metsäntutkimuslaitos, METLA
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Suomen Kalankasvattajaliitto
Suomen Luonnonsuojeluliitto
Suomen Riistakeskus
Turveruukki
Vesilaitosyhdistys

Pohjois-Pohjanmaa

Geologian tutkimuskeskus, Länsi-Suomi
Iijoen suojeluyhdistys
Iijoen vesistön kalastusalue
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Kalajoen kaupunki
Kiiminkijoen kalastusalue
Kuusamon vesistön kalastusalue
Metsänomistajien liitto Pohjois-Suomi
MTK-Pohjois-Suomi
MTK-Keski-Pohjanmaa
Oulunkaaren ympäristölautakunta
Oulun seudun ympäristötoimi
Oulun Vesi
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikennevastuualue
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
Pohjois-Suomen vesivaliokunta
Pudasjärven kaupunki
Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys
Pyhäjärven kalastusalue
Ranuan kunta
Siikajoen kunta
Suomen Metsäkeskus, Pohjois-Pohjanmaa
Tyrnävän kunta

Kainuu

Kajaanin kaupunki
Sotkamon kalastusalue
Sotkamon kunta
Suomussalmen kunta
Vapo Oy

Muu palaute

Yhdistykset

Haukiputaan kirkonkylän asukasyhdistys
Irnin maa- ja vesijakokunta / Pertti Nissi
Kiljanjärven kyläyhdistys

Yksityishenkilöt

Asikainen, Aleks
Harri, Tapio
Heikkinen, Outi
Hirvelä, Juhani
Huotari, Noora
Huttunen, Martti
Hyvönen, Mikko
Juntunen, Pauli
Jurvakainen, Eija
Jyrkäs, Veikko
Kakko, Kauko
Kangas, Raimo
Keränen, Silja
Kiviniemi, Matti
Korhonen, Anna
Lankila, Mauri
Lehtimäki, Matti
Lehto, Marja
Lehtosaari, Arto
Manninen, Ali
Matila, Kaisa
Perätalo, Heli
Pikka, Vesa
Poutiainen, Airi
Prittinen, Tiina
Purdy, Martin
Rönkkömäki, Mauno
Tervo, Ahti
Tervo, Matti
Torssonen, Mikko
Tuomikumpu, Jouko
Törmänen, Anni-Inkeri
Vehkaoja, Matti
Väyrynen, Tarja
Yli-Lonttinen, Simo

55 allekirjoittajaa koskien Irni-, Kero- ja
Polojärvien säännöstelyä

17 nimetöntä kommenttia

Sisällysluettelo

1.	YLEINEN PALAUTE.....	5
1.1	Työohjelma ja aikataulu sekä yleiset näkökulmat.....	5
1.2	Vesimuodostumien rajaaminen, pienvedet	6
1.3	Kuormitus	6
1.4	Vesien tilan arviointi ja seuranta	7
1.5	Vesien tilaan vaikuttava toiminta ja käytännöt.....	8
1.5.1	<i>Maankäytön suunnittelu, kaavoitus, luvitus, YVA.....</i>	8
1.5.2	<i>Vesihuolto, veden käyttö uima- ja talousvetenä ym.....</i>	9
1.5.3	<i>Asutus.....</i>	9
1.5.4	<i>Teollisuus, kaupallinen toiminta</i>	10
1.5.5	<i>Vesistö- ja tulvasuojelu sekä vesien kunnostaminen.....</i>	14
1.5.6	<i>Maatalous.....</i>	15
1.5.7	<i>Metsätalous</i>	16
1.5.8	<i>Peruskuivatukset, ojitukset</i>	18
1.5.9	<i>Happamat sulfaattimaat.....</i>	18
1.5.10	<i>Pohjavesien suojelu</i>	18
1.5.11	<i>Liikenteen vesistö- ja pohjavesivaikutukset</i>	19
1.6	Rannikkovedet, merenhoito.....	20
1.7	Luonto- ja lintudirektiivi, lajit	20
1.8	Toimenpiteiden suunnittelu, kustannustehokkuus ja vaikuttavuus, toteutumisen seuranta	20
1.9	Toteutus: yhteistyö, vastuut, rahoitus ja resurssit	22
1.10	Osallistuminen suunnitteluun ja vaikutusmahdollisuudet.....	24
1.11	Tiedottaminen ja viestintä:.....	26
1.12	Ympäristöselostus.....	26
1.13	Vesienhoidossa huomioitava lisäksi	27
2	ALUEELLINEN TARKASTELU	28
2.1	Vesienhoitoalueen pohjoiset vedet.....	28
2.2	Oulujoen vesistöalue	31
2.3	Vesienhoitoalueen eteläiset vedet.....	31
2.4	Rannikkovedet	33

1. YLEINEN PALAUTE

1.1 Työohjelma ja aikataulu sekä yleiset näkökulmat

Vesien laatuun vaikuttavat tekijät ja toimenpiteet on huomioitu kattavasti. Huomio tulee kiinnittää siihen, mitkä toimenpiteet valitaan toteutettaviksi ja millä perusteilla.

Energiateollisuus

Aikataulu on haastava, mutta pääosin toteuttamiskelpoinen.

GTK, Länsi-Suomi:

Aikataulu ja työohjelma realistinen. Keskeisistä kysymyksistä vaikea lausua, koska nykyinen kausi on kesken ja monet nykyisen vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteista ja toimista käynnistymättä tai suunnitteluasteella.

ljoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Ei huomautettavaa työohjelmasta, aikataulusta, osallistumismenettelyistä eikä ympäristöselostuksesta.

Kajaanin kaupunki

Keskeiset kysymykset kuvaavat hyvin ongelmakohtia.

Kalajoen kunta

Aikataulu ja työohjelma ovat ensimmäisen kauden valmistelun perusteella realistiset.

Metsähallitus

Suunnittelussa huomioitu toimintaympäristössä ja yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia. Nykyisessä tilanteessa linjauksien toteuttaminen tulee olemaan haasteellista.

Metsäkeskus

Aikataulu on väljä ja mahdollistaa vireillä olevien kehittämishankkeiden ja selvitysten tulosten huomioon ottamisen

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Resursseja on yhä vähemmän osaamisen ylläpitoon ja hankkeiden toteutukseen. Kaivataan tietoa 1. suunnitelmakauden toteutumisesta. Yhteistyöryhmä ei ole saanut arvioita toteutuneiden toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Vesienhoidon suunnittelu on tällä hetkellä merkittävin instrumentti, jolla vesistöjen hyvä laatu pyritään turvaamaan ja saavuttamaan. On tärkeää, että talousveden raakaveden hankintaan on käytettävissä puhdasta pinta- ja pohjavettä.

Pohjois-Suomen vesivaliokunta, vesilaitosyhdistys

Vesienhoitosuunnitelma on suunnattu suurelle yleisölle yleistajuisesti asiakirjaksi. Yleistämisen seurauksena asiaa enemmän tunteville suunnitelman informaatioarvo on vähentynyt.. Kuormituksen vaikutusten ehkäisytoimenpiteisiin toivoisi lisää konkretiaa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Työohjelman aikataulu ei ole aina pitänyt. Työohjelma tuntuu olevan aikataulusta jäljessä ja aiheeseen liittyvistä määräpäivistä ei aina ole tarkkaa tietoa.

Sotkamon kalastusalue

Vesienhoitosuunnitelmat ovat vielä yleisellä tasolla ja konkreettiseen kosketukseen kentän toiminnan kanssa on matkaa. Vesienhoitoa tulisi suunnitella hallinnonrajat ylittävinä; valuma-alueittaisina kokonaisuuksina.

Suomen Riistakeskus

Vesienhoitoalueen ja vesistöjen tilaan liittyviä keskeisimpiä kysymyksiä on tuotu hyvin esille.

Tyrnävän kunta

Kansalaispalaute:

- Yleisellä tasolla vesienhoito on sekava eri vaiheineen ja terminologioineen. Voi olla monelle vaikea ymmärtää.

- Suunnitelmia riittää mutta aivan liian vähän ja liian myöhään.
- Suunnittelu on tarpeellinen ja sen pitää olla pitkäjänteinen.
- Työohjelman laajuuden huomioiden suunnittelu ja toteutus ovat toimineet hyvin.
- 1. työohjelman aikataulu seurannan, tulosten ja vaikuttavuuden kannalta liian lyhyt
- Resussien puitteissa mentäneen
- Suhteellisen tiukka aikataulu
- Jo ennen toiminnan aloitusta tulisi tutkia mitä mahdollisia vaikutuksia tulee olemaan ja mahdollisesti määrätä siitä syystä erityisiä toimenpiteitä.
- tavoitteiden saavuttamisen aikataulu liian nopea - voidaan riskeerata esimerkiksi kustannusten sijoittamista väärin asioihin. Luonnon kanssa ei hätäillä.
- Vesien tilan suhteen on tehtävä konkreettisia toimenpiteitä mahdollisimman pian
- Periaatteessa hyvä ja tärkeä hanke.
- Kovin suurta palaa on jouduttu haukkaamaan nopealla aikataululla ja vähillä resursseilla
- Suunnitelmia tehdään, mutta toteutukset ovat hitaita, eikä aiemmin tehtyjä virheitä tunnusteta ja haluta korjata - esimerkiksi kalankasvatuksen takia rehevöitynyt lijoen yläjuoksu.
- Varsin hyvin suunniteltua ja toteutettua. Ongelmia aina silloin tällöin tulee esille.
- aikajänne seurannan, tulosten ja vaikuttavuuden kannalta liian lyhyt pitkälle meneviin johtopäätöksiin
- Esimerkiksi Kainuun alueella on kuntakohtaisesti ja maakunnallisesti käynnistetty useita vesienhoidon tavoitteita tukevia hankkeita, joista osa käynnissä. Alkuperäistä aikataulua on kuitenkin tarkistettava.

1.2 Vesimuodostumien rajaaminen, pienvedet

Suunnittelua edesauttavat tarkat tiedot vesimuodostumista.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Vesimuodostumien sijaan pienvesiä voitaisiin käsitellä kokonaisuuksina (pienvaluma-alueet). Vesienhoitoalueilla tulisi tunnistaa luonnonsuojelun ja vesienhoidon kannalta merkittävimpiä kokonaisuuksia, jotka huomioitaisiin osana vesistöä ja joihin voitaisiin tarvittaessa kohdentaa vesienhoitotoimenpiteitä.

Metsähallitus

Pienvesien ennallistamisohjelman valmistelu tulisi käynnistää ensi tilassa ja toimeenpano aloittaa toisella suunnittelu-kaudella. Suunnittelussa tulee varmistaa ohjelman rahoitus ja muut resurssit.

Metsähallitus

Vesienhoitoalueen kuvaus olisi hyvä tuoda lähemmäksi käytännön vesienhoitotyötä esimerkiksi tuomalla esiin, miten alueen eri osat eroavat vesipuitedirektiiviin perustuvan tyypittelyn osalta (joki- ja järviyyt) toisistaan.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Tärkeä muutos on tarkastelun ulottaminen aiempaa pienempiin vesimuodostumiin. Pienet joet ja purot ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön sekä kalatalouden kannalta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

1.3 Kuormitus

Tietoa vesistöjen sisäisestä kuormituksesta ja sen hoitamisesta tulisi lisätä.

Kiiminkijoen kalastusalue

Hyvä, että kuormitusarvot tarkentuvat uusilla työkaluilla, koska VEPS2-malli sisälsi mm. metsätalouden osalta puutteita.

Metsäkeskus

Vesistö- ja osa-aluekohtaista kuormituksen ja kuormittajien yhteisvaikutusten arviointia tulee kehittää niin, että tietoa voi käyttää vesiensuojelun mahdollisimman tehokkaaseen ja taloudelliseen toteuttamiseen ja uusien toimintojen sijoittamiseen.

Oulunkaaren ympäristölautakunta, Pudasjärven kaupunki

Kuormitusluvut ovat edelleen arvioita. Maatalouden rooli rehevöitymisessä on ylimitoitettu. Fosforimittaukset pohjautuvat kokonaisfosforiin eivätkä rehevöittävään liukoiseen fosforiin. Jätevesien roolia typpilähteenä on täsmennettävä. Sisäinen kuormitus tulee lisätä työohjelmaan.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Sisäisen kuormituksen arvioinnissa on huomioitava pohjan hapenpuutteen lisäksi erityisesti särkikalojen pohjaravinnon käyttötapa, jonka vuoksi ravinteita voi palautua vesipatsaaseen huomattavia määriä myös hapekkailta pohja-alueilta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kansalaispalaute:

- kuormituksen merkittävyyden arvioinnin pitää perustua faktoihin - kuinka eri toiminnot kuormittavat ympäristöä.

1.4 Vesien tilan arviointi ja seuranta

Ekologisessa luokittelussa yksi tekijä voi vaikuttaa luokitukseen joissakin tapauksissa kohtuuttomasti. Alueiden erityistekijät, jotka vaikuttavat veden laatuun, tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Vesimuodostumien ja niiden luokittelun tarkistukset muodostavat pohjan uusille hoitosuunnitelmille. Työssä tulee kuulla laajasti eri osapuolia ja huomioida vesistöjen eri käyttömuodot.

Energiateollisuus

Vesien tilan luokittelu ja tavoitteiden määrittely ohjaa toimenpiteiden suunnittelua. Luokittelu tarkistetaan alkuvuodesta 2013 ja tavoitteet asetetaan vuoden 2013 aikana. Seuraava kuuleminen koskee valmiita vesienhoitosuunnitelma-ehdotuksia. Eri tahoille tulee antaa mahdollisuus kommentoida luokittelua ja tilatavoitteita jo aikaisemmassa vaiheessa.

Fortum Power and Heat

Asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista ja asetusmuutos sisältää ympäristölaatuormeja aineille ja aineryhmille, jotka vaikuttavat pintavesien kemiallisen tilan arviointiin. Kainuun alueella on vireillä kaivosten ympäristölu-pahakemuksia, joissa on haettu poikkeamismahdollisuutta kyseisiin laatuunormeihin eräiden metallien osalta. Vesien tilan arvioinnissa ja vesienhoidon suunnittelussa on tärkeää ottaa asia kokonaisuutena huomioon.

Kajaanin kaupunki

Tietoa pienten vesimuodostumien luokitteluksi on vähän. Luotettavuutta on tältä osin pyrittävä parantamaan.

Metsähallitus

Keskeinen kehittämistoimi on siirtyminen kuormituksen seurannassa jatkuvatoimiseen mittaamiseen, jota perinteinen näytteenotto laboratorioanalyysiin tukee ja täydentää. Uudistus toteutuu lisäämällä vaatimus lupaehtoihin.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Harjuksen ja muiden lohikalajien poikastuotannon elpymisen tulisi nostaa aiempaa merkittävämmäksi kriteeriksi arvioitaessa vesistön ekologista tilaa. Myös kovapohjaisten koskien pohjaeläimiin kannattaisi kiinnittää huomiota.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Raakavesien laatuun vaikuttavien valuma-alueiden toimijoiden seurantavelvoitteiden tulisi kohdistua pilaaaja maksaa periaatteen mukaisesti ja siten, että myös uhka vedenhankinnalle on seurannassa huomioitu. Mikäli vesistöseuranta laajennetaan, on valtion rahoitusta syytä vastaavasti lisätä.

P-S Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Asiakirjassa mainitaan riittämätön vesien tilaa koskeva biologinen aineisto. Ongelman hahmottamista ja ratkaisemista edesauttaisi kuvaus siitä, millaisista vesistä ja alueista puhutaan ja millaista aineistoa näiltä alueilta kaivattaisiin. Selvää on, että kaikkia pienvesiä ei kannata erikseen tutkia.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kuulemisasiakirjassa korostetaan eri tahojen tuottaman tiedon kokoamista rekistereihin. Lisätieto olisi hyvä siitä, minkä tiedon ja mihin rekistereihin samoin kuin siitä, onko jotain uutta suunnitteilla rekisterien suhteen. Toiminnan rahoitus?

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Ekologinen luokittelu perustuu myös toisella suunnitelmakaudella niukkaan biologiseen aineistoon etenkin pienten vesien osalta. Juuri latva- ja pienvessissä ilmenevät metsätaloustoimien ja turvetuotannon paikalliset vaikutukset. Kaikki toimet, jotka tukevat biologisen tarkkailuaineiston kasvattamista tulisi ottaa käyttöön heti uuden kauden alussa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa resursseja kohdentaen ja yhdistäen. Mahdollisten uusien biologisten tarkkailumenetelmien osalta tulee olla tietoa niiden käyttökelpoisuudesta, soveltuvuudesta ja kustannuksista kyseiseen tarkkailuun.

Turveruukki, Vapo

Kansalaispalaute:

- komission palautteessa Suomen vesienhoitosuunnitelmista on yhtenä asiana se, että vesistöjen tilan luokituksessa ei juurikaan ole käytetty biologisia tai ekologisia indikaattoreita. Sen sijaan vesien tilaa on arvioitu kemiallisten vedenlaatutietojen sekä asiantuntija-arvion perusteella. Kainuun Edun TRAP-projektissa yksi hyvä käytäntö liittyy veden tilan arviointiin nimenomaan biologisten tekijöiden avulla.

1.5 Vesien tilaan vaikuttava toiminta ja suunnittelukäytännöt

1.5.1 Maankäytön suunnittelu, kaavoitus, luvitus, YVA

Maankäytön suunnittelua, ympäristöluvitusta ja ympäristövaikutusten arviointia sekä toimintojen vaikutusta vesien tilaan tulee korostaa nykyistä enemmän. Maankäytön suunnittelun alkuvaihteessa tulee ottaa paremmin huomioon vesienhoidossa ilmenneet vesi- ja pohjavesialueiden riskit.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Vesien suojeleminen näkökohtien huomioon ottaminen kaavoituksessa edellyttää kehittämistä. Vesihuoltolaitosten toiminnan näkökulmasta erityisen myönteisiä ovat:

- Maankäytön, vesihuollon ja vesienhoidon suunnittelun yhteistyö (valuma-alue tarkastelu)
- Pinta- ja pohjavesien tilan huomioon ottavat kaavamääräykset
- Erilaisten toimintojen sijoituksen ohjaus vesien suojeleminen perusteisesti
- Turvetuotannon varaukset maakuntakaavoitukseen riittäviin ympäristö- ja vesistöselvityksiin perustuen
- Ilmastonmuutoksen, mm. tulvien, huomioon ottaminen kaavoituksessa
- Hulevesisuunnitelmien laatiminen kunnille ja ylikunnallisesti sekä hulevesien käsittelyn ottaminen huomioon rakentamisessa

Hulevesien hallinta on tärkeää myös pohjavesimäärän turvaamisen kannalta. Kaavoissa tulisi näkyä ajantasaiset pohjavesirajaukset ja pintavesissä veden hankinnan kannalta tärkeät alueet. Jätevesien purkupaikkatietojen tulee olla kaavoittajien käytössä.

P-S Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Vesien suojeleminen ei pidä toteuttaa kaavoituksella. Se on liian järeä keino hoitaa asiaa, joka on enemmän neuvonnallinen ja jonka tulee perustua laajasti asukkaiden tahtoon eikä ulkoapäin tuleviin määräyksiin.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Sulfaattimaat on otettava huomioon kaikessa kuivatuksessa, myös asuinalueiden kaavoituksessa ja tuulivoimala-hankkeissa. Kaikissa hankkeissa ei toteuteta ensin YVA-menettelyä, vaan hanke etenee suoraan kaavoitukseen jos siihenkään. Ympäristöselvitykset näyttävät olevan kevyempiä ja osallistumisen jäädessä vähäiseksi vaatimuksia selvittää mm. sulfaattimaiden esiintyminen ei välttämättä esitetä.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Kansalaispalaute:

- viranomaiset keskittyvät lupa- ja seuranta-asioissa asioihin, joilla ei ole merkitystä vesien suojeleminen kannalta.
- Jotta päästäisiin tulipalojen sammuttamisesta niiden ennaltaehkäisyyn, olisi nykyistä pienemmissä hankkeissa käytettävä YVAa, ainakin suppeassa muodossa.
- Riippumattomia mielipiteitä olisi pitänyt hankkia Talvivaarasta jo aiemmin eikä luottaa yhtiön omiin tai heidän maksamiinsa laskelmiin. Selostukset ovat olleet yhtä tyhjän kansa.

1.5.2 Vesihuolto, veden käyttö uima- ja talousvetenä ym.

Lainsäädännöllä ei tulisi ohjata veden käyttöä pakolliseen kierrätykseen tai tehokkuuden edistämiseen.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Pinta- ja pohjaveden käyttöä uima- ja talousvetenä ei ole huomioitu. Uima- ja talousveden laatutiedot raportoidaan vuosittain komissiolle, minkä vuoksi ne ovat tärkeitä myös vesienhoidon suunnittelussa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Oulujoen raakaveden laadun turvaaminen, etenkin kiintoaine- ja humuskuormituksen vähentäminen, on tärkeää

Oulun Vesi

Vesienhoito on tehokas keino edistää vedenhankintaan käytettävien tai soveltuvien pinta- ja pohjavesilähteiden suojelua ja varmistaa siten hyvälaatuiset raakavesilähteet jatkossa.

P-S Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Tyrnävän kunnassa alkava vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitystyö tulee osaltaan parantamaan vesihuoltoa.

Tyrnävän kunta

1.5.3 Asutus

Jätevesien typpipäästöt ja puhdistamoiden ohjauksutukset tulee tutkia. Siirtoviemärien yleistyessä ylivuotoja on havaittu yhä enemmän. Vesiin valuu puhdistamatonta jätevettä taajamista.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Hajajätevesiasetuksen tavoitteisiin pääseminen määräaikaan mennessä on haasteellista. Tärkeää on viemäriverkostojen laajentaminen haja-asutusalueiden tiheästi asutuille alueille, jotka sijaitsevat pohjavesialueilla, vesistöjen varsilla tai ovat muuten ympäristön kannalta herkkiä alueita. Erityisen tärkeää on neuvontatyö valtion toimesta/rahoituksella.

Oulun seudun ympäristötoimi

Haja-asutuksen vesistökuormituksen vähentäminen ja runkoviemärien sekä jätevesijärjestelmien rakentaminen jätevesiasetuksen edellyttämällä tavalla edellyttää yhteiskunnalta mm. taloudellista panostusta ja aktiivista neuvontaa.

Oulunkaaren ympäristölautakunta, Pudasjärven kaupunki

Haja-asutuksen vesiensuojelussa jatkoaika ja lievennykset määräyksissä lienevät tuodittaneet useimmat luuloon, ettei mitään tarvitsekaan tehdä. Herättelyä ja tiedostusta tarvittaisiin. Asiaa kannattaisi tuoda esille välttämättömänä osana vesienhoitolain tilatavoitteiden saavuttamista ja ranta-asukkaiden omaa hyvinvointia.

Pohjois-Suomen Luonnonsuojelupiiri

Lisätiedon hankinta yhdyskuntapuhdistamoiden kuormituksesta tulee kohdistaa kustannustehokkaasti valikoimalla aineet joista lisätietoja tarvitaan ja aineet, joita ei ole tarpeen seurata. Päästöjen kontrollointi syntylähteillä on kustannustehokkain tapa hallita kuormitusta. Tällöin myös kustannukset kohdentuvat pilaajalle. Olisi tunnistettava sekä tapauskohtaisesti että kansallisella tasolla merkittävimmät ja ongelmallisimmat päästölähteet ja kartoittaa keinot päästöjen vähentämiseen hyvien käytäntöjen, paikallisen esikäsittelyn tai aineiden korvaamisen keinoin.

Pohjois-Suomen Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

On keskeistä parantaa viemärlaitosten toimintavarmuutta ja edistää verkostojen oikea-aikaista ja riittävää saneeraamista. Viemäriverkostoista ja puhdistamoilta tapahtuvien ohitusten vesistövaikutuksia tulisi selvittää ja suhteuttaa vaikutukset muuhun kuormitukseen.

Pohjois-Suomen Vesivaliokunta

Jätevesiverkostojen kunnossapitoon ja saneerausten kohdistamiseen tulee kiinnittää huomiota vuotovesien määrän rajoittamiseksi. Jätevesiviemäreiden mitoittaminen vuotovesien mukaan ei ole kustannustehokasta eikä ympäristövaikutuksiltaan järkevää. Vuotovesien ohjaamista viemäriin ja puhdistamoille ei pidä edistää. Viemäreiden väljä mitoitus voi johtaa kuivana ajankohtana pitkiin viipymiin, aiheuttaa hajuhaittoja ja sakan kertymistä verkostoon.

Pohjois-Suomen Vesivaliokunta

Tärkeää olisi tunnistaa sekä tapauskohtaisesti että kansallisesti merkittävimmät ja ongelmallisimmat päästölähteet viemäriin ja kartoittaa keinot päästöjen vähentämiseen (hyvät käytännöt, paikallinen esikäsittely, aineiden korvaaminen).
Vesilaitosyhdistys

Kansalaispalaute:

- Haja-asutusalueiden viemäriverkkoja laajennettava, siirtoviemäreillä laajat alueet yhteen puhdistamoon, Kuusamossa olisi oltava vain yksi putsari.

1.5.4 Teollisuus, kaupallinen toiminta

Teollisuuden, kaivostoiminnan ja turvetuotannon kuormituksen vähentämisessä ennakoivina toimenpiteinä ovat yva- ja ympäristölupamenettelyt sekä lupaehtojen seuranta ja valvonta.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Pistekuormituksessa haasteita ovat kaivostoiminta, haitalliset ja vaaralliset aineet sekä uudet turvetuotantoalueet.
Oulun Vesi

Suurteollisuus, kaivostoiminta

EU on jo nykyisellään tiukentamassa haitallisten aineiden pitoisuuksia (ympäristölaatu normit). Useat aineet ovat ilman mukana kaukokuljeutuvia eikä Suomen teollisuus käytä niitä. Suomen erityispiirteet, kuten happamat sulfaattimaat tai nikkelpitoiset alueet, tulisi ottaa huomioon vesipolitiikassa.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Erityisesti metallien suuret taustapitoisuudet tulisi ottaa huomioon. Uudella kaudella tietoa on enemmän mm. pienempien vesistöjen kemiallisesta tilasta. On ongelmallista, jos alueella jo olevat muut päästölähteet estäisivät kokonaiskuormituksen takia uusien toimintojen lupien saantia ja investointeja vaikka niissä käytettäisiin parasta tekniikkaa.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Poikkeustilanteisiin ja huuhtoumariskeihin varautuminen kannattaa myös vesiensuojelussa. Kaivosten stressitestien perusteella arvioidaan toimenpiteitä. Riskinarvioinneissa tulee ottaa huomioon lisääntyneen sadannan vaikutukset vesitaseessa. Yksi tapa edistää riskienhallintaa on standardeihin nojaavat sertifioidut ympäristöjärjestelmät.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Kasvavan kaivannaissektorin mahdollisiin vesistövaikutuksiin on kiinnitettävä huomiota. Koko vesienhoitoalueen mitta-kaavassa ongelmallisempaa on kuitenkin happamista sulfaattimaista aiheutuva metalli- ja happamoitumiskuormitus.

GTK, Länsi-Suomi

Kaivoshankkeiden vesiensuojeluriskeihin on kiinnitettävä riittävästi huomiota.

Ijoen vesistön kalastusalue, Kuusamon kalastusalue, Metsähallitus

Lupa johtaa Laivakankaan kultakaivokselta jätevedet Perämereen putkea pitkin on virhe. Luvan tulee velvoittaa toiminnanharjoittaja käsittelemään kuormitus mahdollisimman suljetussa kierrossa ja rajaamaan vaikutusalue mahdollisimman pieneksi. Laaja vesialue ei ole jäteallas vaikka pitoisuudet laimenevat suuressa vesimassassa.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Kaivosteollisuuden tulevaisuus edellyttää nykyistä perusteellisempaa lupavalmistelua ja toiminnan valvontaa. Tämä taas edellyttää ympäristöviranomaisten resurssien lisäämistä ja ympäristöhallinnon itsenäisen aseman palauttamista. Myös yva-selvitysten tekijän riippumattomuus hankevastaavasta lisäksi selvitysten ja lupahakemusten laatua ja luotettavuutta.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Suunnitelmassa on huomioitava kaivannaisteollisuuden vaikutukset vesiluonnon tilaan.

Sotkamon kalastusalue

Kaivosteollisuuden jätevesien käsittelymenetelmiksi ei näytä riittävän pH:n säätö, metallien saostus, kiintoaineen laskeutus ja pintavalutus. Tarkempien jätevedenkäsittelytekniikoiden käyttöönotto on välttämätöntä.

Sotkamon kunta

Kansalaispalaute:

- kaivoksille tulee määrätä pakolliseksi jätevesien puhdistamo.
- puhdas pohjavesi kuuluu jokaisen kansalaisen perusoikeuksiin. Tämä on hyvä syy rajoittaa kaivostoimintaa ympäristönsuojelulaki täytyisi laittaa kokonaan uusiksi, sillä ongelmajätteitä leviää ympäristöön.
- ennen kuin kaivosteollisuuteen keksitään kuormittamaton malminrikastustapa, ei uusia kaivoksia saa avata ja vanhat hakemukset pitää peruuttaa.
- Nykyiset kaivokset eivät saa laajentaa toimintaansa ja jätevedenpuhdistamon tulee olla pakollinen joka kaivoksessa, mitään poikkeuslupia ei hyväksyttäisi.
- lakia tulee muuttaa niin, että ulkomaalaiset yritykset olisivat toimintakiellossa ennen kuin keksitään kaivosvero.
- Yksittäinen pistekuormittaja on velvollinen kunnostamaan pilaamansa vesistön.
- Miksi Talvivaaran kaivoksen toiminta saa jatkua; päästöt vesistöön ovat kaikilla mittareilla säädösten vastaista?
- Talvivaaran kaivos pitäisi sulkea kokonaan, kunnes ympäristöongelmat on selvitetty, ja saatu rahalliseen vastuuseen ympäristön puhdistamisesta ne, jotka ovat rahallisesti hyötynneetkin.
- Talvivaara kiinni ja edellytetään että se siivoaa saastuttamansa vedet kokonaan! Ei ole oikein että tämä sukupolvi käyttää kaikki luonnonvarat ja jättää tuleville vain omat saasteensa.
- Ympäristöhallinnon on tunnistettava miten kaivosteollisuus toimii vesistöjen pilaajana ja vesistönsuojelun hyväksi tehdyn pitkän työn tuhoajana. Vesistöjen kannalta on päätettävä realistisesti, annetaanko kulloinkin kyseessä oleva vesistökokonaisuus kaivosteollisuuden käyttöön. Ympäristöhallinto ei voi ottaa takapakkia vesistönsuojelussa vain, koska jokin teollisuudenala sitä vaatii.
- Suurten vesi- ja kuormitusmäärien hallitsemiseksi kaivoksiin tulee vaatia jäteveden puhdistamo kalvotekniikoilla tms. Laskeutusaltaat ja pintavalutukset eivät ole osoittautuneet riittäviksi.
- Uusille kaivoshankkeille ei pidä antaa lupaa ennen kuin entisten sotkut on siivottu. Tai luvan hinta sen verran korkeaksi + vero että tuhojen siivoamiseen on sitten varaa.
- Huolehdittava ettei kaivostoiminta pilaa vesistöjä
- Kaivoshankkeilla on niin suuri taloudellinen ja työllistävä vaikutus että niiden toimintaa ei saa estää.
- Talvivaaralla sattui vahinko jonka merkitystä liioiteltiin ja paisuteltiin mediassa. Se on vain pieni piste maailmankartalla johon ongelmat rajoittuivat eikä siitä kärsinyt koko valtakunta.
- Kaivoksiin saatava tiukempi ote, erityisesti Juomasuon uraani-kultakaivoshanke olisi estettävä.
- Kannattaisi keskittyä kaivosten ja uusien kaivoshankkeiden perinpohjaiseen tutkimiseen sen sijaan että jokaiselle mökinmummolle vaaditaan hienot jätevesijärjestelmät. Suomen luonto on ainutlaatuinen, sen tuhoaminen hetkellisten voittojen takia on anteeksiantamaton rikos. Talvivaara kiinni ensimmäisenä ja Kuusamon kaivoshankkeelle tiukka EI! Vanhat toimintamallit on hyvä nakata romukoppaan, mikäli ne eivät toimi. Jääkää historiaan ihmisiin jotka oikeasti toimivat! Ihan ensimmäisenä lappu Talvivaaran luukulle.

Turvetuotanto

Turveteollisuuden vesistövaikutuksia tulisi tarkastella siinä valossa, mitä uusien tietojen vaikutuksista esittää, kun ala käyttää parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Turve on edelleen tarpeellinen raaka-aine.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Uudet turvetuotantoalueet tulee huomioida vesienhoitosuunnitelmissa. Vesistövaikutukset ovat arvioitavissa ja hallittavissa parhaan käyttökelpoisen tekniikan avulla.

Energiateollisuus

Useissa vesistöissä turvetuotannon kuormitus, etenkin kiintoaine, on suurin haittatekijä. Ominaiskuormitus ei kuvaa todellista tilannetta. Valuma-alueet, joilla vielä ei ole turvetuotantoa on pantava luvituskieltoon.

Ijojen vesistön kalastusalue, Kuusamon kalastusalue

Turpeenkaivualueiden määrä, kasvipeitteettömyys ja irtain pintakerros tuovat vesistöihin eloperäisiä lietteitä ja humusta, mikä on heikentänyt virkistyskäyttöarvoa ja arvokkaimpien kalakantojen lisääntymisedellytyksiä. On huolestuttavaa, että lähivuosina on tarkoitus ottaa uusia turvesoita käyttöön samalla, kun vanhat nostoalueet ja niiden pohjat ovat kuormittavimmillaan. Turpeenottoalueet sijoittuvat myös usein latvavesistöjen varsille.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Kiintoainetta ja humusta ei edelleenkään voida ottaa huomioon vesistöjen tilan arvioinnissa raja-arvojen puuttumisen takia. Turvemaiden suuren määrän ja intensiivisen käytön takia eloperäisten aineiden vesistövaikutusten tutkimus on ensiarvoisen tärkeää. Samalla tulee selvittää turvesoiden vesistö tarkkailun puutteet, joita ovat ennen kaikkea ylivirtaamatilanteiden kuormitushuippujen merkityksen arviointi ja ominaiskuormituslukujen oikeellisuus.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Avaintoimenpide turvesoiden kuormituksen hallinnassa on tarkkailun uudistaminen siten, että se pystyy saamaan kiinni myös kuormituspiikkien päästöt. Jatkuvatoimista mittausta (virtaaman ohella vähintään kiintoaine) tulee lisätä ja monipuolistaa. Tekniikoita on olemassa ja niitä kehitetään. Kehitystyö tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia innovaatioiden jalostamiseksi. Jatkuvatoimisesta mittauksesta kertyvällä tiedolla tulee uudistaa kuormitusarvioinnin pohjana käytettävät laskennalliset arvot. Vesiensuojelua on tehostettava siten, että laitteet/menetelmät pidättävät myös humusta. BAT:in tärkein kriteeri ei saa olla, että se on mahdollisimman halpaa toiminnanharjoittajalle.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Vesienhoidonsuunnittelun tulisi antaa työkaluja esim. turvetuotannon sijainnin ohjaukseen.

Pudasjärven kaupunki

Turvetuotannossa muutokset ovat johtuen lupakäytännöstä hitaita. Useimmat luvat eivät tule uuteen tarkasteluun ennen vuoden 2015 määräaikaa.

Siikajoen kunta

Turvetuotannon vesistövaikutukset on huomioitava suunnitelmassa aikaisempaa paremmin. On painotettava tuotannon suunnittelua ja toteutusta vesistöystävällisemmäksi sekä tiukempia lupaehtoja ja valvontaa.

Sotkamon kalastusalue

Uusia turvetuotantoalueita tulee perustaa vain valuma-alueilla, joissa jo on turvetuotantoa. Erityishuomio tulee kiinnittää kiintoaineen kulkeutumisen estämiseen vesi- ja ilmateitse.

Sotkamon kunta

Huomioitaviin strategioihin tulisi kuulua myös alueelliset energiastrategiat, sillä vesienhoidon suunnittelulla on suora vaikutus paikallisen energian saantiin. Vesiensuojelu ei saa johtaa siihen, että kansallisia energiavaroja ei pystytä hyödyntämään strategioiden mukaisesti vaan joudutaan turvautumaan ulkomaisiin polttoaineisiin.

Turveruukki, Vapo

On kehitetty vesienkäsittelymenetelmiä, jotka soveltuvat etenkin niukkaravinteisille, humuspitoisille valumavesille. Ensimmäisellä vesienhoitokaudella turvetuotannolle esitetyt tavoitteet ovat siirtyneet lupamääräyksiin. Seuraavalla - kaudella kaikilla turvetuotantoalueilla on BAT-määritelmän mukaiset vesiensuojelurakenteet. Niistä kertyneet kokemukset ovat vesienhoitoalueen kaikkien toimijoiden käytössä ja sovellettavissa.

Turveruukki, Vapo

Ympäristöluvituksen hitaudesta johtuen tuotantopinta-alat ovat pienenemässä, sillä poistuma on suurempi kuin uusien alueiden käyttöönotto. Uusilla alueilla vesiensuojelu perustuu parempaan tekniikkaan. Turvetuotannon kuormitus on kokonaisuudessaan laskussa lähivuosina. Pinta-alojen pieneneminen heikentää kotimaisen polttoaineen saantia.

Turveruukki, Vapo

Vesienhoidon tavoitteet ovat estäneet ympäristölupien saantia ja rajoittaneet uusien tuotantohankkeiden käynnistymistä eri puolella Suomea. Tätä pidetään myös jatkossa merkittävänä uhkakuvana.

Vapo

Kansalaispalautteet:

- Turvetuotantoa tulee asteittain vähentää. Uusien vesistöjen ottaminen tuotannon piiriin ei ole perusteltua
- Turvesaostusaltaiden valvontaa pitäisi lisätä. Laiminlyönteihin tulisi puuttua eikä vain lähettää muistutuksia ja huomautuksia, joilla ei ole mitään merkitystä. Altaat pitäisi määrätä riittävän isoiksi, jottei ylivuotoja tapahdu.
- Oleellisempaa olisi saada metsä-, maatalous, uomaerosiot, hajakuormitus ja yhdyskunnat kuriin kuin jokin vaivainen turvetuotanto
- Turvetuotantoa pitää vähentää ja uusien lupien myöntämistä rajoittaa. Uusia lupia tulee antaa vain niille vesistönsille, joissa turvetuotantoa on jo ennestään ja niissäkin vaatia aiempaa paremmat puhdistustasot ja seurannat erityisesti kiintoaineiden kulkeutumisen osalta niin vesi- kuin ilmateitse.
- Turvetuotanto on yleensä pieni prosentti kokonaispinta-alasta. Tämän vuoksi tulevaisuudessa vesiensuojelussa tulisi keskittyä enemmän myös maa- ja metsätalouteen, jos vesistöjen kokonaistilaa aiotaan parantaa.
- Turvetuotanto ei saa aiheuttaa haittaa vesistöille.
- Olhavajoen saastumisen suurin aiheuttaja on turvetuotanto. Paikalliset ympäristötarkastajat ovat jäävejä, koska usein heidän lähipiirinsä työllistyy turvetuotannosta. Muualta tullut tarkastaja näkee asiat objektiivisemmin.
- Kiintoainehaitta on merkittävä ilmiö; esim. turvetuotannon tarkkailun mukaan kiintoainetta ei tuotantokentiltä lähde, mutta alapuolisten vesien tila todistaa aivan muuta! Konkreettinen tutkimustarve!

Turkistarhaus

Kalajoen alueella turkistarhaus pyritään keskittämään kaavoituksen ja maankäytön ohjauksen avulla yhteistarha-alueille. Tarhoja muutetaan tiivispohjaisiksi saneerauksen, peruskorjauksen ja uudisrakentamisen yhteydessä. Kuivatusvesien käsittelyä tehostetaan yhteispuhdistamoilla.

Kalajoen kunta

Kalankasvatus

Kalankasvatuksen nykyinen kuormitus lienee siedettävällä tasolla, mutta vuosikymmenien aikainen käytäntö on käynnistänyt paikoin sisäisen kuormituksen.

Iijoen vesistön kalastusalue, Kuusamon kalastusalue

On kiinnitettävä huomiota sijainninhjaukseen. Laitosten sijainnit ja ympäristöohjeet sekä valvonta tulee määritellä sillä tavalla, ettei elinkeinosta aiheudu haittaa vesistöille.

Sotkamon kalastusalue

On tärkeää huomioida kalanviljelyn toimintaedellytykset. Elinkeinoon ei tule kohdistaa yleisiä kuormituksen vähentämistavoitteita. Se on saavuttanut valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti asetetut vesiensuojelun tavoitteet vuoteen 2005.

Suomen Kalankasvattajaliitto

Vesienhoitosuunnitelmissa on tuotu esille uhka lohen sukuisten vaelluskalojen häviämisestä. Kantoja pidetään yllä pääosin istutuksin. Valtion tutkimuslaitosten resurssien supistumisen myötä vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden turvaaminen ja niiden häviämisen ehkäisy kuuluu tulevaisuudessa yhä enemmän yksityisten kalanviljelijöiden tehtäviin. Tämän vuoksi on turvattava elinkeinon toimintamahdollisuudet myös vesienhoitoa suunniteltaessa.

Suomen Kalankasvattajaliitto

Vesienhoidossa huomioidaan sekä kalankasvatuksen ympäristönsuojeluohje että sijainninhjaustyö. Valtioneuvoston 2009 hyväksymä kansallinen vesiviljelyohjelma ja maa- ja metsätalousministeriön valmisteleva vesiviljelystrategia tulee myös huomioida.

Suomen Kalankasvattajaliitto

Kansalaispalaute:

- kalankasvatus on latvavesillä hyvin säädeltyä, mutta vanhat synnit vaivaavat vieläkin esim. Kuusamon Soiviojärvellä

Vesivoimalaitokset

Vesivoimalaitoksista karkaa turbiinien laakeriöljyä vesistöihin. Voimalaitosten omistajille on määrättävä velvoite kehittää tekniikka ja järjestelmä, jolla estetään öljyvuotojen pääsy vesistöihin.

Sotkamon kalastusalue

Toiminnan valvonta ja tarkkailu

Suomen tulee valvoa, ettei yrityksille tule tarpeetonta seuraamisvelvoitetta asioista, jotka ovat tarpeen muunlaisissa olosuhteissa kuin Suomessa (EU:n Blueprint).

Elinkeinoelämän keskusliitto

Ympäristö- ja vesitalouslupien, vesistökuormittajien valvontaa, valvonnan laatua ja tarkkailumenetelmiä tulee parantaa. Valvonnan ja tarkkailun tulosten tiedottamista vaikutusalueen asianomaisille tulee parantaa.

Iijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys, Metsähallitus

Eriytilanteet ja onnettomuuksiin varautuminen tulisi ottaa mukaan vesienhoidon suunnitteluun.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Pistekuormittajat seuraavat yleensä toimintansa vesistövaikutuksia yhteistarkkailuina. Toiminnanharjoittajien velvollisuutena ei ole rahoittaa yleistä tutkimustoimintaa tai oman vaikutusalueen ulkopuolista seuranta. Seuranta-

velvoitteiden tulee olla suhteessa aiheutettuun kuormitukseen eikä pistekuormittajien velvollisuus ole kustantaa hajapäästöistä tai laskeuman kautta aiheutuvien päästöjen seurantaa
Pohjois-Suomen Vesivaliokunta

Suunnitelmaan on kirjattava, miten valvonta ja tutkimus järjestetään mahdollisissa ympäristövahingoissa.
Sotkamon kalastusalue

1.5.5 Vesistö rakentaminen ja tulvasuojelu sekä vesien kunnostaminen

Säännöstelykäytäntöjen kehittämistä lisättävä. Koska säännöstelyluvut eivät tule tarkistettaviksi, tulee olla vapaaehtoisuuteen perustuva käytäntö, jossa tarkastelu tehdään vaikutusalueen eri tahojen kanssa. Vesilain mukaisen tarkastelun käynnistäminen tuntuu liian raskaalta.

Iijoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Valuma-aluekunnostuksiin, mm. vedenpidätyskyvyn palauttamiseen, tulee paneutua tarmokkaasti. Turvemaiden ojituksissa metsätaloukseen on vähintään 20 % hukkojituksia, jotka ennallistamalla voidaan vaikuttaa vesistöjen (myös pienvesien) tilaan, tulvariskien hallintaan ja kasvihuonepäästöjen alentamiseen.

Iijoen suojeluyhdistys, Metsähallitus, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Kalatiehankkeissa Iijoki on priorisoitava, koska sillä on lohen luonnontuotannolle parhaat edellytykset
Iijoen vesistön kalastusalue, Kuusamon kalastusalue

Säännöstelykäytäntöjen kehittäminen on tärkeää ja kustannustehokasta.
Metsähallitus

Vesistöjen kunnostukseen tähtävien yhdistysten avustaminen kunnostussuunnittelussa ja käyntiinlähdessä, myös rahallinen, on kustannustehokasta.

Metsähallitus

Valunnan lisääntyessä vesitalouden hallintaan tulee kiinnittää huomiota mm. kuivatuksen suunnittelulla ja toteutuksella. Tulvasuojelu ei saa perustua ohijuoksuksiin pelloille, mikä on haitallista paitsi elinkeinoille myös vesien tilalle.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalue on voimakkaasti säännöstelty. Vesipintojen jatkuva muuttuminen lisää ravinteiden ja humuksen liukenemista veteen ja heikentää vedenlaatua.

Oulun Vesi

EU:n uudistuva vaelluskalapolitiikka tähtää istutusten sijasta lisääntymisedellytysten parantamiseen. Perusedellytys kalateiden lisäksi on vesienlaadun parantaminen, etenkin kiintoaine- ja humuskuormituksen vähentäminen. Tarvitaan kotiutusistutuksia, vaellusesteitä poistoa ja vesien ekologisen tilan palauttamista.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Valuma-alueen kunnostus on tulvariskien hallintaa. Ennallistamista tulee vauhdittaa neuvonnalla, suunnittelun avulla ja maa- ja metsätalouden tukien uudelleenohjauksella.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Vaikka asiakirjassa esitellään voimakkaasti muutettujen vesien erilaiset ympäristötavoitteet, ei näitä tuoda esille kohdevesistöjä tarkasteltaessa. Oulujoella tulisi puhua hyvästä ekologisesta potentiaalista. Ekologisen potentiaalin määrittäminen voimakkaasti muutetuissa vesistöissä on monin osin avoin kysymys, esimerkiksi siltä osin, edellyttääkö hyvä ekologinen potentiaali vapaata kalankulkua eli toimivien kalateiden rakentamista.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Olisi suotavaa tuoda esille, jatketaanko yhdessä kokonaiskuormitukseen vaikuttavien valuma-alueella tehtävien toimenpiteiden kanssa myös kalaston tilaa parantavia uomakunnostuksia joissa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Ennallistaminen tulee tehdä vesistökohtaisesti.
Suomen Luonnonsuojeluliitto

Oleellista on valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn parantaminen. Tehokas peruskuivatus on nopeuttanut veden virtausta valuma-alueilta vesistöihin ja seurauksena on ollut eroosio, tulviminen keväällä ja sateiden jälkeen sekä veden vähyys pienvesissä kuivina kesinä.

Suomen Riistakeskus

Kiintoaineen merkitys käy ilmi, mutta toimenpide-ehdotukset puuttuvat. Kiintoaineen vähentämiseen on ryhdyttävä heti, jotta voidaan vaikuttaa latvavesien tilaan samalla kun elvytetään kalakantoja ja poistetaan vaellusesteitä.

Suomen Riistakeskus

Rehevien vesistöjen tilan parantaminen on keskeistä erityisesti vesilintukantojen elpymisen kannalta.

Suomen Riistakeskus

Pienimuotoisimmatkin kunnostushankkeet vaativat asiantuntemusta ja kustannukset voivat olla kohtuuttoman suuria yksittäiselle rahoittajalle. Toisaalta tämä lisää yhteistyötä eri tahojen välille.

Suomussalmen kunta

On huolestuttavaa, että valtion rooli kunnostushankkeiden toteuttajana on pienentymässä. Kunnan resurssit huomioiden kiinnostus kunnostushankkeisiin pienenee. Vaarana on, että hyvät suunnitelmat jäävät toteuttamatta.

Tyrnävän kunta

Kansalaispalautteet:

- Metsäojituksen ym. ihmistoimien haittojen korjaus valuma-alueilla ja pienvesissä saa aikaa sen, että vesistöjen veden laatu paranee, uhanalaiset lajit elpyvät, veden virtaukset palaavat luonnonmukaisemmiksi ja pienentävät mm. tulvahaittoja vesistöissä.
- Toiminta valuma-alueilla on tärkeää, muuten vesistökunnostuksilla ei ole merkitystä
- Putaiden umpeenkasvun estämisellä nousee jokivesistöjen virkistyskäyttöarvo.
- pienet järvet ja lammet voitaisiin kunnostaa poistamalla kortetta ja muuta vesikasvillisuutta.
- Ensin keskittyminen kuormituksen vähentämiseen, minkä jälkeen keskitytään vasta kunnostuksiin.
- Kuormituksen vähentämistavoitteisiin täytyy saada osallistettua myös kansalaiset.
- Kunnostukset menevät hukkaan jos kuormitustasoa ei saada varmasti vähennettyä.
- Säännöstelyn kautta saadaan uomaeroosio kuriin, mutta kukaan viranomainen ei oikein uskalla tuoda sitä julki.
- Pienvedet ja valuma-alueet on keskeinen kunnostuskohde.
- Tulvariskiä voi pienentää jättämällä metsä- ja suo-ojitusten ennallistamisia tekemättä. Tämä on vesiensuojelutyötä. Suurien tulva-altaiden perustamista en kannata niiden ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten vuoksi.

1.5.6 Maatalous

Pellonraivaus tulee saattaa luvanvaraiseksi.

Ijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys, Metsähallitus

Vesienhoidossa maatalouteen kohdistuvien toimenpiteiden oltava yhtenevät tulevan ympäristötukiohjelman kanssa.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Ympäristötuen vaikuttavuus on heikko. Ympäristönsuojelun tehostaminen on lisätukien varassa ja vaatii innostusta. Tuki pitää kuitenkin säilyttää, vaikka EU:n maataloustuki pieneneisi. Puuttuva osa tulee korvata kansallisella rahoituksella, mutta samalla tulee lisätä tuen ympäristöllistä vaikuttavuutta.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Toiminnanharjoittajan vastuuta kuormituksesta esimerkiksi pellonraivauksissa tulee lisätä vaatimalla ympäristötuen saannin ehdoksi vesiensuojelujärjestelyä, joksi ei riitä pelkkä laskeutusallas. Jos riittäviä toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi ei saada aikaan ohjauskeinojen avulla, luvanvaraisuutta on lisättävä myös maatalouden toimille.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Peltotoimenpiteiden vaikuttavuus peltojen ravinnevalumiin on ylimitoitettu. Suunnitelmissa tulisi tunnistaa: a) mikä on sääolojen vuoksi hallittavissa, b) mikä on lahoavan vihermassan osuus vesien ekologiseen tilaan vesistöjen varsilla rannikolla ja sisävesissä sekä c) mikä on sisäisen kuormituksen osuus.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Vesien tilaa voi parhaiten parantaa vaikuttamalla peltomaan toimivuuteen ja ravinteiden kotiuttamiseen hyvissä sadoissa. Parasta vesistönsuojelua on viljelykasvien ravitsemuksesta huolehtiminen tasapainoisella lannoituksella kasvupotentiaalin mukaan. Lannoituksen vähentäminen tiettyä ravinnetta rajoittamalla johtaa satotasoon, joka minimitekijällä saavutetaan. Muut kasvinravinteet jäävät käyttämättä, mikä on resurssien hukkaa ja riski ympäristölle.
MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Tutkimus- ja kehittämistarpeiden lähtökohtana ei voi olla yksipuolinen ravinteiden vähentäminen turvepelloilta. Vesienhoidon tulee keskittyä maataloudessa viljelymaan hoitoon ja reuna-alueiden valjastamiseen eroosiontorjuntaan. Lisäksi lannan käsittely ja lannan ravinteiden parempi hyödynnettävyys tulisi olla vesiensuojelun kärkenä.
MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Lisää rahaa ja tehokkaampia vesiensuojelumenetelmiä tarvitaan, jos aiotaan vähentää esim. Liminganlahteen laskevien jokien fosforitasoa. Liette voidaan hyödyntää biokaasun tuotannossa. Lannan levityksessä olennaista on levitysalan valinta. Neuvontaan ja seurantaan tulee osoittaa resursseja.
Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Ojittamattomien soiden raivaaminen pelloksi tulee kieltää. Toinen vaihtoehto on säätää ojitus aina luvanvaraiseksi riippumatta käyttötarkoituksesta.
Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Fosforikuormituksen vähentäminen edellyttää erityisesti maataloudessa nopeasti mittavia toimia ja muutoksia tukijärjestelmään. Fosforin huuhtoutuminen runsaasti lannoitetuilta pelloilta vähenee hitaasti lannoituksen vähentämisen myötä.
Siikajoen kunta

Kansalaispalautte:

- Maatalouden päästöt on saatava kuriin. Ei lietelantaa ympäristöön. Maanviljely aiheuttaa 10x suuremmat fosfori- ja kiintoainepäästöt kuin 10x laajempi maankäyttö eli metsäojitus.
- Maatalouden kuormitusta saadaan pienemmäksi, kun kerrotaan maatalouden tekemistä ympäristöinvestoinneista ja -töistä tähän mennessä. Työtä arvostamalla viljelijät saadaan kilpailemaan puhtaamman ympäristön puolesta.
- maatalouden ravinne- ym. päästöjen vähentäminen keskeisin tehtävä
- Maatalouden päästöt on saatava ensimmäisenä kuriin
- Maatalouden kuormitusvaikutusta liioitellaan (esim. Kainuu). Metsätalous on usein suurempi kuormittaja tuottaessaan kiintoaineeseen sitoutunutta fosforia vesistöihin.
- Maa- ja metsätalouden kuormitus on merkittävää, mutta niitä ei valvota kuten esim. kaivos- ja turvetuotantoalaa.
- Ei nykyiset harvat maatilat saastuta vesistöjä ja täytyy niillekin antaa mahdollisuus toimeentuloon.
- Suurin osa valuma-alueiden pinta-alasta on maa- ja metsätaloutta. Vaatimustasoissa on oltava järkevä. Toiminnanharjoittajan on tultava toimeen.

1.5.7 Metsätalous

Turvemaiden ojituksissa metsätalouskäyttöön on vähintään 20 % hukkaojituksia. Ne ennallistamalla voidaan vaikuttaa vesistöjen tilaan, tulvariskien hallintaan, kasviuonepäästöjen alentamiseen ja pienvesien tilaan.
Ijoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Oleellista olisi saada metsätalouteen kehitetyt uudet vesiensuojelutoimenpiteet käyttöön koulutuksen ja ohjauksen avulla. Valuma-aluekohtaisessa suunnittelussa on tarpeen kehittää eri toimijoiden yhteistyötä.
Metsähallitus

Vaikka metsätalouden osuus kokonaiskuormituksesta on vähäinen, tulee sen omalta osaltaan kantaa mahdollisuuksien mukaan vastuuta vesiensuojelusta kaikissa toimintakohteissa.
Metsäntutkimuslaitos

Pohjois-Pohjanmaalla korostuu suometsätalouden vesiensuojelun tarve, joka yhdistyy erityisesti kunnostusojitukseen. Turvemaiden metsänuudistaminen tuo lähivuosikymmeninä uuden haasteen. Myös alunamaiden metsänhoitoon on rannikkoalueella kiinnitettävä erityistä huomiota.
Metsäntutkimuslaitos

Metsätalouden vesistökuormituksen seurantaverkon tulisi ulottua Pohjois-Pohjanmaalle.

Metsäntutkimuslaitos

Kannustettava menetelmiin, joilla kiintoainesta saadaan pysymään etenkin turvepohjaisissa metsäissä. Eroosion estäjänä varten otettavia ovat lietekuopat, laskeutusaltaat, pintavalutuskentät ja kosteikat.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Pien- ja jokivesistöjen lehtikuorman vaikutusta vesistöjen tilaan ei ole tarkasteltu, kun vesistöjen varret ovat kasvaneet umpeen. Näiden lisäämä fosfori- ja typpikuorma on myös merkittävä haitta.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi:

Valtion vähenevä rooli kestävä metsätalouden rahoitusosuudessa kasvattaa vesiensuojelukustannuksia, mikä vähentää ojituksia. Tämä taas johtaa tavoitteiden uudelleen tarkistamiseen.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Hakkuualan todetaan nousevan tulevina vuosina. Kyseessä harvennushakkuut, jotka kuormittavat vesistöjä vähemmän. Vesiensuojelutoimenpiteiden osalta ojituksia todetaan tehdyn koko ajan tavoitteita vähemmän, mutta ohjelmassa ei kerrota miten se vaikuttaa jo yksistään tavoitteisiin kunnostusojituksen vesiensuojelua tarkasteltaessa.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi:

Peruskysymys on nykyistä tehokkaampien vesiensuojelumenetelmien käyttöönotto ja tukien kohdentamisen uudistaminen. Kemera-tuen käyttö entistä enemmän ympäristönsuojelutoimiin mahdollistaisi resurssien lisäämisen kuormituksen vähentämiseen. Jos alan ympäristövastuullisuus ei nykyisestä kehity, metsäojitus on saatettava ympäristölupavelvolliseksi. Kehittyvä ympäristölainsäädäntö antanee siihen mahdollisuuksia.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Metsätalous tulee velvoittaa käyttämään vähintään samantasoisia vesiensuojelumenetelmiä kuin turpeenottoalueet.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Pohjois-Pohjanmaalla erityiskysymys on turvemaiden metsätalous kunnostusojituksineen.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Heikosti onnistuneiden suo-ojitusten ennallistaminen on tehokas keino vähentää metsätalouden vesistövaikutuksia. Maakunnassa on noin 200 000 hehtaarin potentiaali. Toimenpide vähentäisi metsätalouden vesistö- ja ilmastovaikutuksia sekä palauttaisi luonnon monimuotoisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Loppuunkaluttuja turvesoita voi hyödyntää metsätalouden vesiensuojelussa ja tulvariskien hallinnassa johtamalla metsäojien vesiä suonpohjille tai käyttämällä niitä kasvittumisen jälkeen tilapäisinä tulva-altaina ja -tasanteina. Ajan mittaan soistuvat alueet luovat uutta luonnon monimuotoisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Metsätaloudessa lisävaatimusten käyttöönotto olisi luontevinta tehtävien ojitusten yhteydessä.

Siikajoen kunta

Kunnostusojituksia tulee tehdä vain sellaisilla metsä- ja suoalueilla, joilla on todellista puun kasvua. Ojamäärissä on jäätyä jälkeä metsäohjelman tavoitteista, mikä voi olla hyvä vesistöjen kannalta. Kiintoaineen mukana metsäojista kulkeutuva fosfori on monin paikoin merkittävämpi rehevöitymisen aiheuttaja kuin maatalouden fosforikuormitus.

Sotkamon kunta

Luonnon monimuotoisuuden ja riistakantojen turvaamisessa maa- ja metsätalousalueet on keskeisiä.

Suomen Riistakeskus

Kansalaispalaute

- Metsäojitukset pitäisi suunnata metsäaloille, joista niillä on saatavissa todellista taloudellista hyötyä. Lisäksi pitäisi ottaa erityistarkkailuun herkkäliikkeiset maat, joiden vesiensuojelutoimet pitäisi mitoitaa nykyistä tiukemmiksi. Fosforikuorman yksi tekijä on metsäojien kautta vesistöihin tulevan kiintoaineen mukana kulkeutuminen. Tämän osuutta kokonaisfosforikuormituksesta olisi tarpeen tutkia erityisesti alueilla, joilla maatalous on vähäisempää.
- Metsä- ja suo-ojitusten laskeutusaltaille pitää saada parin tai kolmen vuoden päästä ruoppaukset pakolliseksi. Ne

täyttyvät kiintoaineella ja sen jälkeen huilaa humuspitoinen vesi suoraa jokiin.

- Maa- ja metsätalouden kuormitus on merkittävää, mutta niitä ei valvota kuten esim. kaivos- ja turvetuotantoalaa.
- Suurin osa valuma-alueiden pinta-aloista on maa- ja metsätaloutta. Vaatimustasoissa oltava kuitenkin järkevä, eikä kohtuuttomuuksia voida vaatia. Toiminnanharjoittajan on tultava toimeen.

1.5.8 Peruskuivatukset, ojitukset

Vesilain muutoksen jälkeen ojituksista on pitänyt laatia ilmoitukset. Kalajoella tarkoituksena on tehostaa tiedottamista, jotta kaikki ojitustoimet saadaan ilmoitusmenettelyn piiriin. Tämän kautta pyritään ehkäisemään vesistöjen kuormituksia.

Kalajoen kunta

Ainakin ojittamattomien turvemaiden raivaus pelloksi tulee kieltää tai kaikki ojittamattomien turvemaiden kuivatus on saatava luvanvaraiseksi maankäyttömuodosta riippumatta.

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Vesiensuojelun kannalta kustannustehokkaat ja pitkällä aikavälillä merkittävimmät toimet tehdään ongelmien alkulähteillä peruskuivatuksen piirissä olevissa ojaverkostossa. Tämä tuo myös konkretiaa maanomistajille.

Suomen Riistakeskus

1.5.9 Happamat sulfaattimaat

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää suunnitelmakauden aikana valmistuvan laajan, happamien sulfaattimaiden esiintymistä koskevan kartoitustyön tulosten hyödyntämiseen sekä v. 2013 alkavan turvetuotannon vesistövaikutuksia selvittävän kansallisen järvisedimenttitutkimuksen tuloksiin.

GTK, Länsi-Suomi

Kalajoki lähtee mukaan käynnistymässä olevaan hankkeeseen jossa selvitetään happamien sulfaattimainen sijaintia sekä vaikutuksia vedenlaatuun.

Kalajoen kunta

Sulfaattimaavyöhykkeellä on vireillä monenlaista maanmuokkausta ja kuivatusta edellyttävää hanketta. Kaikissa ei toteuteta YVA-menettelyä, vaan hanke etenee suoraan kaavoitukseen jos siihenkään. Sulfaattimaat on otettava huomioon kaikessa kuivatuksessa, myös asuinalueiden kaavoituksessa ja tuulivoimalahankkeissa.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Vesistöjen happamiin virtaamiin liittyvien selvitysten lisäksi on tehtäviä toimia. Happamien sulfaattimaiden alueella kuivatussyvyyttä tulee voida pienentää esimerkiksi tukipolitiikan avulla.

Siikajoen kunta

1.5.10 Pohjavesien suojele

Ennakoitavuus paranisi, jos laadittaisiin nykyistä enemmän olosuhteita kartoitettavia suojeleusuunnitelmia.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Riskinarvioinnin ja suojeleusuunnitelmien pohjaksi tarvitaan monipuolisempaa ja tarkempaa geologista/ hydrogeologista tietoa: esim. rannikkoalueiden tasoittuneilla ja peitteisillä harjualueilla ns. geologinen harjurakennetutkimus yhdessä perinteisen pohjavesitutkimuksen ja seurannan kanssa.

GTK Länsi-Suomi

Asutuksen leviämisen myötä rakentaminen voi laajentua pohjavesialueille. Yleistyneet maalämpöjärjestelmät voivat aiheuttaa ongelmia lämmönkeruujärjestelmien vaurioitumisen seurauksena. Lämpökaivojen sijoittamisesta pohjavesialueille tarvittaisiin ohjausta ja sääntöjä.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Suojelusuunnitelmat eivät ole oikeudellisesti sitovia, joten niissä esitetyt toimenpiteet ovat usein jääneet toteutumatta. Suojelusuunnitelmien laatiminen ei ole riittävä keino pohjaveden suojelemiseksi. Tulee löytää toimivampia keinoja.
Kajaanin kaupunki

III-luokan pohjavesialueiden hyödyntämiskelpoisuuden selvittäminen on tärkeää. Hyödyntämiskelpoiset alueet tulee varata ottamisalueiksi ja vedenottoon soveltumattomilta alueilta voidaan poistaa tarpeettomat maankäyttörajoitukset.
Kajaanin kaupunki, Oulun seudun ympäristötoimi

Maanteiden pohjavesiriskien vähentäminen kuuluu Liikenneviraston keskeisiin tavoitteisiin, jota toteutetaan myönnettävän rahoituksen puitteissa, mm. rakentamalla pohjavesisuojausongelmallisimpiin kohteisiin.
Liikennevirasto

III-luokan pohjavesialueiden laatu ja rajaukset olisi syytä saada tarkistetuiksi toiminnan selkeyttämiseksi.
Metsähallitus

Pohjaveden suojelemaan tähtäävää suunnittelua, intressien yhteensovittamista sekä toimenpiteitä tulee kohdistaa erityisesti niille pohjavesialueille, joihin kohdistuu merkittävästi maa-ainestenottoa. Kohteeksi tulee ottaa myös erityiset alueet, joissa tärkeälle pohjavesialueelle on keskittynyt asutusta tai muuta pohjavedelle riskiä aiheuttavaa toimintaa.
Oulun seudun ympäristötoimi, Pudasjärven kaupunki

Suojelusuunnitelmien laadinta ja toteutus ovat pohjavesien tilan parantamisessa keskeisimpiä toimenpiteitä.
Oulun Vesi

Tulisi tarkastella liikenteen vaikutuksia pohjavesiin sekä liikenteen aiheuttamien riskien vähentämistä. Pohjavesialueille riskejä aiheuttavat etenkin vaarallisten aineiden kuljetukset sekä teiden suolaus.
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, L-vastuualue

Vedenhankintaan käytettävien ja mahdollisten pohjavesien suojeleminen on tärkeää. Riittävien resurssien varaaminen kunnissa ja valtionhallinnossa pohjavesien suojelemaan ja siihen liittyviin hankkeisiin on tärkeää. Laadullisten riskien hallinta on tärkein toimenpide, mutta määrällinen turvaaminen voi olla tarpeen alueilla, joilla on runsaasti tiiviitä pintoja, jotka estävät valumavesien luontaisen imeytymisen maaperään. Tämä tulisi huomioida hulevesien hallinnassa.
Pohjois-Suomen Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Maalämmön hyödyntämiseen tarkoitettujen lämpökaivojen poraaminen ja lämmönkeruuputkistojen asentaminen on melko uusi pohjavesiriski. Tulisi esittää ratkaisuja maalämpökaivoista pohjavedelle aiheutuvien riskien pienentämiseksi.
Pohjois-Suomen Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Asuinrakennuksiin asennetuista maanalaisista öljysäiliöistä osa on pois käytöstä ja osa edelleen käytössä – huonokuntoisinkin. Säiliöiden sijainti on selvitettävä ja ne on saatettava nykyasetusten mukaiseen kuntoon.
Sotkamon kalastusalue

Kansalaispalaute:

- Pohjavesien suojeleminen, maanviljelyn ja maa-ainesten oton yhteensovittaminen on tärkeää
- Maahan upotetut öljysäiliöt on siirrettävä pois vesialueiden läheisyydestä ja pohjavesialueilta
- Pohjavesiä on suojeltava, mutta jos pilaantunut maa-aines ei ole pohjavesialueella josta otetaan talousvettä, se saa olla paikallaan. Luonto hoitaa sen muutaman sukupolven aikana.

1.5.11 Liikenteen vesistö- ja pohjavesivaikutukset

Pohja- ja pintaveden toimenpiteiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon maantie- ja rautatiekuljetukset
Itä-Suomen aluehallintovirasto

Maanteiden, rautateiden ja vesiväylien kunnossapidolla on keskeinen merkitys riskien (mm. onnettomuusriskit) vähentämiseen. Suurten liikennehankkeiden yhteydessä on parhaat mahdollisuudet toteuttaa haitallisten vaikutusten ehkäisyä.
Liikennevirasto

Kansalaispalaute:

- Tarvitaan tutkimusta järvien jäällä olevien virallisten moottorikelkkareittien vaikutuksista

1.6 Rannikkovedet, merenhoito

Ruoppausten ja meriläjittämisen vaikutusten arviointi tulee perustua tutkittuun tietoon, mm. Liikenneviraston ympäristöselvitykset ja -seurannat. Vesiväylähankkeiden tarkkailututkimukset ovat osoittaneet, että vaikutukset ovat olleet väliaikaisia. Toimenpiteistä ei ole aiheutunut pysyviä haittoja meriluonnolle, rakennettuja alueita lukuun ottamatta.

Liikennevirasto

Perämeren matalikoille suunnitellut tuulivoimapuistot ja merihiekan nostotoiminta mainitaan uusina hankkeina, joiden ympäristövaikutukset on selvitetty. Velmu-kartoitusohjelma on tuonut lisätietoa vedenalaisen luonnon tilasta ja monimuotoisuudesta ja osoittanut hankekohtaisten selvitysten puutteellisuuden.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Merenhoidossa Perämeren ainutlaatuisuus ja herkkyys on otettava korostetusti huomioon ja kehitettävä keinoja suojella alueelle ominaista vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Hankekohtaisille vedenalaisen luonnon selvityksille tulee luoda laatukriteerit ja minimivaatimukset. Suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset, josta tulee ohjeistaa hankevastaavia.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Kansalaispalaute:

- Meri on tärkeää ottaa huomioon

1.7 Luonto- ja lintudirektiivi, lajit

Tieto luontotyyppien ja lajien suojelutason tilasta ja kehityksestä on jäänyt vesienhoidossa pimentoon. Toimenpideohjelmassa vesistä riippuvaisten luontotyyppien ja lajien vaatimukset asetetaan etusijalle tilatavoitteita ja toimenpiteitä suunniteltaessa.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Lohen luonnontuotannon elvyttämisen lisäksi olisi hyvä mainita erittäin uhanalainen meritaimen. Lohikalojen elinkierron elvyttäminen on vesienhoitoalueella niin tärkeä aihe, että sen voisi nostaa keskeisiin tutkimustarpeisiin.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kansalaispalaute:

- Raakku tulee ottaa vesienhoidossa huomioon
- direktiivilajit eivät välttämättä vaadi paikallisesti suojelua. Ne voivat estää jonkin paikallisesti merkittävän hankkeen, vaikkei se uhkaksi lajistoa.
- Turha puuttua mihinkään EU:n viitasammakkoon ja sen uhanalaisuuteen kun niitä meillä täällä haukkuu joka paikassa. Aikoinaan luultiin, että liito-oravat kuolee, mutta lisalmen takana Pörsönmäellä niitä on niin paljon että autossa pitää olla vinkkarit päällä kun läsähtelee tuulilasiin yhtenä.

1.8 Toimenpiteiden suunnittelu, kustannustehokkuus ja vaikuttavuus, toteutumisen seuranta

Toimenpiteiden oltava kustannustehokkaita. Vesipolitiikassa pitäydettävä nykyainsäädännön mukaisiin toimenpiteisiin.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Ensimmäisten vesienhoitosuunnitelmien teon jälkeen on saatu lisää tietoa. Nyt suunnittelussa on aiempaa paremmat edellytykset huomioida toimenpiteiden kustannustehokkuus ja toteutusmahdollisuudet. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota toimenpiteitä valittaessa.

Energiateollisuus

Vesienhoitosuunnitelmiin tulee kirjata vain direktiivin vaatimat toimenpiteet. Kansallisesti yhteistyössä voidaan suunnitella ja toteuttaa myös direktiivin vaatimukset ylittäviä toimenpiteitä.

Energiateollisuus

Vain tilaluokkaa todella parantavia toimenpiteitä tulisi valita. Jotta voidaan valita kustannustehokkain toimenpideyhdistelmä, tulee tuntea toimenpiteiden vaikutus vesien tilaan, kielteiset vaikutukset vesien käyttöön sekä toimenpiteiden kustannukset. Toimenpideohjelmiin ei tule listata toimenpiteitä, joista nämä tiedot ja rahoitus ovat selvittämättä.

Fortum

Kriittisyyttä hyvän tilan saavuttamisen tavoiteaikataulujen pidentämiseen tulee kiristää.

Iijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Toimenpiteiden toteutumisen seurantaan varten on kehitetty ja aiotaan edelleen kehittää mittareita. Periaatteena on pidettävä sitä, että toteutumatiemat saadaan mahdollisimman vähällä lisätyöllä.

Metsähallitus

Kustannustehokkuuden, vaikuttavuuden ja kustannusten kohtuullisuuden arviointi sekä toteutusta tukevien ohjauskeinojen ja hyötyjen arvioinnin kehittäminen on kannalta tärkeää. Kustannusten ja hyötyjen arvioinnin tulisi johtaa vesiensuojelukeinojen ja -varojen käytön priorisointiin ja auttaa elinkeinojen kannattavuutta.

Metsäkeskus

Kustannustehokkuus on tärkeää ottaa huomioon vertailtaessa toimenpiteitä eri toimialojen kesken. Eri alojen toimenpiteiden tulisi olla linjassa keskenään.

Pohjois-Suomen Vesivaliokunta, vesilaitosyhdistys

Kustannukset, hyödyt sekä niiden jakautuminen eri toimijoille tulee pitää kiinteänä osana vesienhoidon suunnittelua. Tavoitteena tulee olla mahdollisimman suuri hyöty mahdollisimman pienellä taloudellisella panostuksella.

Oulunkaaren ympäristölautakunta, Pudasjärven kaupunki

Myös hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevia vesiä tulee tarkastella kriittisesti tai toteuttaa tarpeellisia vesiensuojelu- ja kunnostustoimenpiteitä. Tulee ottaa huomioon paikallisesti esille tulleita kysymyksiä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää humuskuormituksen vähentämiseen.

Oulun seudun ympäristötoimi

Ainakin joidenkin ensimmäisen kauden aikana toteutettujen toimenpiteiden seuranta on jatkettava aikataulussa esitettyä pitempään, sillä pysyviä parannuksia tai nopeaa edistystä vesistöjen ekologisessa tilassa voidaan tuskin saavuttaa suunnittelujakson aikana.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

On huomioitava toimintatavat miten voidaan saada pysyvästi hallintaan vesien tilaan vaikuttavat toiminnot.

Sotkamon kalastusalue

On hyvä, että vesien tilan parantamiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittavia toimia suunnitellaan toimialoittain ja niiden toteutumisen seurantaan kehitetään mittareita. Erityisen tärkeää on arvioida toimenpiteiden ja eri vaihtoehtojen kustannustehokkuutta, vaikuttavuutta ja kohtuullista kustannustasoa myös toimialojen kesken. Jotta vesistöalueilla saataisiin oikeasti näkyviä tuloksia, tulee toimenpiteet kohdistaa kuormittavimpiin osiin.

Turveruukki, Vapo

Kansalaispalaute: näkemyksiä keinoista ja toimista, joilla vesien tilaa voidaan parantaa

- 1-työohjelmassa esitetyt lisäratkaisut vesiensuojelun tason nostamiseksi ovat hyviä, mutta ne eivät ole vielä ehtineet käytännön toiminnassa kuin pilotointivaiheeseen. Eli ei tarvita paljon uusia jippoja, vaan jatketaan esitettyjen käytänteiden käyttöönottoa.
- Eri toimialoilla kehitetyt parhaat teknologiat ja käytänteet tulisi aidosti siirtää muiden toimialojen käyttöön. Mikäli jokin toimiala on jo kehittänyt menetelmiä vesiensuojeluun, tulee ne saattaa muiden käyttöön.

- Vesistön kokonaistilanteen kautta määriteltävää nykytila ja jos tila vaatii parannusta, niin etsittävä siihen keinot.
- Monikantayhteistyö erityisesti kuormituksen vähentämisessä.
- Vesistön liikaantuminen ja puhdistuminen on pitkä prosessi ja senpä vuoksi lähtökohdiksi veden puhdistamisessa pitää palata aikaan, joka oli ennen uusien elinkeinojen tuloa vaikutusalueille (metsänhoito, turpeennosto, kalan- kasvatusta, uudet maanviljelijästävat jne). Vain näihin kajoamalla voi odottaa parempaa. Lupaehdotus on tiukennettava.
- Hyvä suunnittelu, toteutuksen valvonta ja jälkitarkkailu.

1.9 Yhteistyö, vastuut, rahoitus ja resurssit

Toimenpiteiden suunnittelussa tulee käyttää hyväksi esim. vesivoimantuottajien tietämystä säännöstelystä ja toimenpiteiden vaikutuksista vesivoimantuotantoon. Tämä on tarpeen mm. kustannustehokkuuden arvioinnissa.

Fortum

Kuormittaja tulee jo nyt ohjata siihen, että edullisimmaksi tulee vesistökuormituksen ennaltaehkäisy.

Iijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Jos ELY-keskusten hanketoiminta vähenee, on toimenpideohjelman hankkeita vastuutettava eri toimialoille.

Iijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys

Vesistöjen kunnostukseen tähtäävien yhdistysten avustaminen (myös rahallinen) kunnostussuunnittelussa ja käyntiinlähdyssä on kustannustehokasta.

Iijoen suojeluyhdistys, Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys:

Toteutus vaatii resursseja, joita nykytilanteessa aivan ilmeisesti ei yhteiskunnalla ole käytettävissä. Rahoittaminen on ideoitava uusiksi; esim. ympäristöä kuormittavalle toiminnalle tulisi voida määrätä "ympäristömaksu". Sen suuruus olisi verrannollinen kuormituksen laatuun ja määrään. Nykyiset rahoituslähteet olisivat luonnollisesti edelleen käytössä.

Iijoen vesistön kalastusalue, Kuusamon vesistön kalastusalue

Taloudellisten ja henkilöstöresurssien turvaaminen on ratkaisevaa konkreettisen toteutuksen kannalta. Valtion jättäytyessä hankkeista syrjään, on vaarana, että kunnostushankkeet etevät hitaasti tai niitä ei saada toteutettua. Myös hajajätevesiasetuksen tavoitteiden toteuttamiseksi on erityisen tärkeää valtion rahoituksella tehtävä neuvontatyö.

Kajaanin kaupunki, Oulun seudun ympäristötoimi

Valtion ja kalatalousviranomaisten tulisi lisätä voimavaroja sisäisen kuormituksen hoitamiseen ja näin saada kalastus- alueet, kalastuskunnat ja ranta-asukkaat hoitamaan vesistöjä. Tietoa ja resursseja tulisi lisätä.

Kiiminkijoen kalastusalue

On tärkeää ottaa huomioon väylänpidon ja liikenteen tarpeet, eikä vesienhoito saisi estää tai tarpeettomasti hankaloittaa vesiväylien ylläpitoa tai kehittämistä. Ne edellyttävät ruoppauksia ja myös läjityksiä, joita on toteutettava myös jatkossa.

Liikennevirasto

Liikennevirasto pyrkii aktiivisesti edistämään vesiensuojelua ja minimoimaan vesiin kohdistuvat haitat. Yhteistyölle on tarvetta liikenneväyliin kohdistuvien vaikutusten hallinnassa. Virasto on mielellään suunnittelussa mukana ja pyytää suunnitelmia kommentoimaan jo niiden laatimisvaiheessa.

Liikennevirasto

Yhteistyön lisääminen vesi- ja luonnonsuojelusektorin yli menevissä kysymyksissä, kuten suojelualueisiin liittyvässä vesienhoidossa, olisi tarpeen voimavarojen kustannustehokkaamman käytön saavuttamiseksi.

Metsähallitus

Metsätalouden vesiensuojeluhankkeita toteutetaan Kemeran luonnonhoitomomentin varoista, joita on ollut Pohjois- Pohjanmaalla viime vuosina vähän tai ei ollenkaan. Olisi pohdittava uusjakoa mm. luonnon- ja ympäristönsuojelun varoihin, jotta vesiensuojeluunkin riittäisi rahoitusta - direktiivin velvoitteet ja toimenpideohjelmat ovat kunnianhimoisia.

Metsäkeskus

Vesiensuojelua ei saa kiristää niin paljon, että jokin elinkeino tulee kannattamattomaksi. Vesipuidirektiivin tavoitteena ei ole estää elinkeinotoimintaa.

Metsäkeskus

Toimeenpanon vastuu on kaikilla ja varsinkin toimijoilla, jotka vaikuttavat toimillaan vesistöjen tilaan. Tulevaisuudessakin vesiensuojelua edistävien toimien tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

Kustannukset tulee kohdistaa pääosin vesistöä hyödyntäville ja kuormittaville toiminnanharjoittajille. Intressiryhmien etuja tulee sovittaa yhteen ja huomioida, ettei toimijoiden ja kuormittajien toimintamahdollisuuksia heikennetä kohtuuttomasti.

Oulunkaaren ympäristölautakunta, Pudasjärven kaupunki

Tavoite lisärahoituksen saamisesta voi olla hyvin vaikea toteuttaa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Vesienhoitotoimiin tulee pystyä ohjaamaan aiempaa merkittävämmiin kansallista ja EU-rahoitusta. Ilman tukea toimenpiteet jäävät toteuttamatta tai elinkeinoelämän edellytykset toimia pohjoisilla äärialueilla hankaloituvat.

Siikajoen kunta

On huolehdittava siitä, että toteutukseen löytyy taloudellinen ja henkilöstöresurssi.

Sotkamon kalastusalue

Ympäristönseurannan kustannusten siirto enenevässä määrin toiminnanharjoittajille on huono kehityssuunta. Kalanviljely-elinkeino ympäristövaikutuksia seurataan tiiviisti ja kustannukset maksaa yrittäjät. Suunnitellut lisäkustannukset laskevat yritysten kannattavuutta, sillä vesiensuojelutoimien kustannuksia on erittäin vaikea siirtää lopputuotteen hintaan.

Suomen Kalankasvattajaliitto

Vesienhoidon suunnittelussa taloudelliset seikat ovat jääneet vähälle huomiolle (aineistoa lausunnossa).

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Keskeistä on maa- ja vesialueiden omistajien, yhdistysten ja yritysten osallistuminen. Tuloksiin pääseminen edellyttää laajaa ja joustavaa rahoituspohjaa vesienhoidon kannalta oleellisten toimien toteuttamiseen. Rahoituksen tulee olla helposti haettavissa ja käytettävissä. Nykyrahoitus ovat liian hankalasti haettavia, eikä motivoi vesienhoitotyöhön.

Suomen Riistakeskus

Epäselväksi jää, miten otetaan huomioon yritysten ja toiminnanharjoittajien toimintaedellytykset. On tärkeää selvittää vesienhoitosuunnitelmien ohjaavan vaikutuksen merkitys toimialoille.

Vapo

Päästöjen kontrollointi syntylähteellä on yleensä kustannustehokkain tapa hallita kuormitusta. Tällöin kustannukset kohdentuvat pilaajalle. Raakavesien laatuun vaikuttavien valuma-alueiden toimijoiden seurantavelvoitteiden tulisi kohdistua pilaaja maksaa periaatteen mukaisesti ja siten, että myös uhka vedenhankinnalle on seurannassa huomioitu.

Vesilaitosyhdistys

Pistekuormittajat seuraavat toiminnan vesistövaikutuksia yleensä yhteistarkkailuina. Velvollisuus ei ole rahoittaa yleistä tutkimustoimintaa tai oman vaikutusalueen ulkopuolista seurantaa. Seurantavelvoitteiden tulee olla suhteessa aiheutettuun kuormitukseen eikä pistekuormittajien velvollisuus ole kustantaa hajapäästöistä tai laskeuman kautta aiheutuvien päästöjen seurantaa. Mikäli seurantaa laajennetaan, on valtion rahoitusta syytä vastaavasti lisätä.

Vesilaitosyhdistys

Vesiensuojelua ei saa kiristää niin paljon, että toiminnot ajautuvat maihin, joissa ympäristöasioista ei piitata.

Turveruukki, Vapo

Valtion pienenevä rooli kunnostushankkeiden toteuttajana huolestuttaa. Valtionhallinnon tulisi varata määrärahoja vesistöjen kunnostustoimien toteuttamiseen ja avustusten hakukantavia pitäisi selkeyttää.

Tyrnävän kunta

Kansalaispalaute:

- Rahasta tulee varmaan puute tulevalla kaudella...
- osakaskunnille pitää laatia materiaalia, jolla se pystyy käynnistämään kunnostushankkeita alueellaan. Osakaskunnissa on myös osarahoitusta hankkeisiin. Valtion on tarpeen olla YTY-töiden kautta mukana työssä.
- Valtion keräämä kalastuksenhoitomaksu pitää palauttaa alueille kunnostustoimina takaisin.
- tehtävä enemmän yhteistyötä Greenpeacen ja muiden luonnonsuojelujärjestöjen kanssa.

- Kaivostoiminnan aloittamisen edellytyksenä lupa, joka maksaa ... miljardin tai muun sopivan pyöreän summan, tai saastuttajien voitoista 70% vero vesienhoitoon. Alkaisu homma kiinnostaa.
- Kunta on valmis olemaan osapanostuksella mukana kunnostuksissa niin kuin on ollut jo lähes 30 vuotta.
- Yhteiskunnan rahoitusnäkymät ovat kaventumassa vesiensuojelun suunnittelussa ja toteutuksessa
- metsätalouden puolella KEMERA ja Luonnonhoitovarot vesiensuojeluun
- Mökkiläiset talkoisiin ja valtiolta ja kunnilta sekä matkailuyrittäjiltä rahoitusta
- Luonnontilan säilyttäminen ei tarvitse rahoitusta
- EU-rahaa haettava!
- Jotta vesiensuojelussa saadaan tuloksia tulee panostaa sinne missä vaikuttavuus suurinta. Asiaa ei edistä eri toimialojen syytely. Tarvitaan uusia yhteistyömalleja, joilla asiaa edistettäisiin
- Turvetuottajien tulee osallistua kustannuksiin, koska heidän toimintansa aiheuttaa vesien pilaantumista.
- "aiheuttaja maksaa -periaate" on saatava paremmin toimimaan
- Ympäristöhallinto voi valjastaa esim. talkootyötä kunnostukseen, mutta tarvitaan myös ennaltaehkäisevää työtä.
- Kun ottaa vesienhoidossa huomioon alueen mahdolliset elinkeinot ja niiden kehittämisen, luodaan hoitotoimenpiteillä lisäksi toimeentuloa alueelle. Tästä esimerkkinä Kainuussa Kynäkosken kunnostus.
- Kainuun Edussa meneillään olevassa TRAP-hankkeessa pyritään tuomaan hyviä käytäntöjä, jotka yhdistävät suojelun ja kunnostustoimenpiteet kestävien elinkeinojen kehittämiseen.
- Ei pidä olettaa että vain yksi instanssi osaa ja tietää kaiken. Kysykää ajoissa ja laajasti mielipiteitä eri järjestöiltä ja paikallisilta! Eikä sitten haudata tuloksia jonnekin mappiin vaan aidosti tutkikaa mikä voisi olla paras ratkaisu.
- Jokainen kansalainen voi vaikuttaa, miettiä esim. mitä itse tekee ja voisiko tehdä kenties jotakin toisin, jos se parantaa vesistöjen tilaa.
- Vesienhoitoasioita olisi syytä aina silloin tällöin ottaa esille mediassa.
- Koordinaatio eri sidosryhmien välillä toimenpiteiden rahoitukseen ja mahdollisimman laajaan hyötyyn

1.10 Osallistuminen suunnitteluun ja vaikutusmahdollisuudet

Avoimuus on tärkeää. Ensimmäisiä vesienhoitosuunnitelmia ja niiden ohjeistusta valmisteltaessa eri osapuolet olivat hyvin informoituja ja mukana päätöksenteossa. Toivottavasti myös jatkossa.

Energiateollisuus

Osallistumismenettely on ollut avointa ja tiedotus yhteistyöryhmän jäsenille riittävää - ainakin jäsenille, jotka ovat olleet aktiivisia ja tiedonhaluisia. Vesienhoidon tavoitteet ja merkitys eivät kuitenkaan ole välttämättä avautuneet edes kaikille yhteistyöryhmän jäsenille, saati tavallisille kansalaisille. Lupaviranomainen on huomionnut vesien tilan ja niiden tavoitteet.

ljoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys, Metsähallitus

Vesienhoidon suunnittelussa ja toimeenpanossa on tärkeää saada eri toimijat sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja toteuttamiseen. Myös kansalaisten aktivoiminen vaatii kaikilta tahoilta panostusta.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Osallistumismenettelyt ovat kattavia. On hyvä, että yhteistyötahoilla ja vesien käyttäjillä on mahdollisuus vaikuttaa koko prosessin aikana.

Liikennevirasto

Osallistumismenettelyt ovat hyvät; mahdollisimman laaja-alainen joukko pääsee vaikuttamaan suunnitelman laatimiseen.

MTK Pohjois-Suomi, MTK Länsi-Suomi, MO Pohjois-Suomi

On tärkeää, että toimenpideohjelma päivitetään kattavalla yhteistyöllä sidosryhmien kanssa.

Oulun seudun ympäristötoimi

Seurantatietoa vesistöjen tilan kehittymisestä ei ole helppo löytää. Oiva-tietoverkon lisäksi saisi vesienhoidon verkkosivulla olla yleistajuinen kuvaus ja jokunen graafinen esitys vesistöjen nykytilasta ja kehityssuunnasta.

Pohjois-Pohjanmaan Luonnonsuojelupiiri

Prosessi on koettu pitkälti ELY-keskusten vetämäksi ja todelliset vaikutusmahdollisuudet pieniksi. Yhteistyöryhmien toimintatapaa ja yhteistyötä tulisi kehittää siten, että jäsenet voisivat aidosti vaikuttaa suunnitteluun.

Pohjois-Suomen Vesivaliokunta, Vesilaitosyhdistys

Palautteen laaja kerääminen toivottavasti aktivoi ihmisiä osallistumaan. Palautteen antamiselle on tarjolla laaja keinovalikoima, joka kattaa niin sähköiset viestintämahdollisuudet kuin myös perinteisemmät keinot, joten mielipiteen ilmaisumahdollisuudet ovat erinomaiset eri toimijatahoille sekä yksittäisille kansalaisillekin.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Yhteistyöryhmän toiminnassa mukana olevat tahot edustavat kattavasti vesiluonnon kanssa tekemisissä olevia tahoja. Joskus kuitenkin kokouksia vaivaa ajan puute asetetun päättymisajan takia.

Sotkamon kalastusalue

Vesienhoidon yhteistyöryhmään tulisi nimetä kalankasvatuselinkeinon edustaja.

Suomen Kalankasvattajaliitto

Osallistumismenettely on ollut kattavaa ja vaikutusmahdollisuudet hyvät.

Suomussalmen kunta

Kansalaispalaute:

- Pitäisköhän elykeskuksen toimia ennen kuin mitään olisi ehtinyt tapahtua, eikä nyt ruveta kyseleä, mitä sitä nyt pitäisi tehdä? eikö tämä "älykeskus" ole jonkinlainen osaamiskeskus, tosin ei osaamista kuitenkaan näytä olevan, kansalta odotetaan neuvoja kun vellit on jo housuissa. Tuntuu kuin olisi taas kuviteltu ja luotettu, että asiat hoituu ja palkka napsahtaa tilille mitään tekemättä ja osaamatta. Suomen päättäjien käytäntööhän tämä vaan on.
- Eikö ely keskus osaa hommiaan? Vai miksi kyselevät kansalaisilta mutua tietoa..
- teen työkseni suunnittelua, mutta minun ideani maksavat. Eikö omat suunnittelijat osaa siellä hommia? Pitäisköhän niitä ELY-keskuksen virkamiehiäki vaihella viisaampiin. Mä en ilmatteeksi anna neuvoja.
- SE on hyvää, että mielipiteitä edes halutaan kuulla. SE taas on toinen asia, että seuraako siitä mitään. Mutta ajattelin alkaa naputtamaan tekstiä. Joku ne kuitenkin lukee edes kerran. Vesistöt ovat tärkeitä alueen asukkaille. kalastus- ja virkistyskäytössä todella arvokkaita. Niiden kunnosta pitää pitää huolta.
- Mahdollisimman moni kansalainen pitäisi saada mukaan vaikuttamaan. Hyötykin tulee asukkaille ja lomailijoille.
- Talvivaaran ympäristön asukkaiden mielipiteet pitäisi OIKEASTI huomioida! Kukaan ei enää halua tuota laitosta tänne. Ihan sama montako kymmentä (virolaista) työvuotta menetetään, ihmisten mielipiteitä ei saa sivuuttaa.
- Vaikutusmahdollisuuksia on, mutta kuinka kannanotot vaikuttavat käytännön toimeenpanoon?
- Keinot esille vesiruton torjumiseksi mökkiläisille ja kyselyt Kuusamon järvistä kiinteistöjen omistajille
- Kansalaisten mielipidettä ei huomioida suunnitelmia tehtäessä.
- Taidetaan valmistella pääsääntöisesti virkamiestyönä paikallisia asukkaita kuulematta
- Viranomaisten tulisi järjestää katselmustilaisuuksia eri aikoina vuodesta - keväällä veden laatu parempi, mutta heinä-, elo- ja syyskuun alussa huomattavasti huonompi. Tarkastusajankohtien tulisi olla salaisia turvetuottajille, jotta eivät tarkoituksella jätä päästöjä tekemättä juuri ennen tarkastuksia
- Kalastusalueilla on ollut hyvät mahdollisuudet osallistua, mutta käyttäneet sitä harmittavan vähän.
- Tulisi enemmän kuulla paikallisia ihmisiä. He kokevat ja näkevät parhaiten vesistöjen tilan.
- Myös medialla suuri rooli
- Ihmisillä pitäisi olla mahdollisuus oman vesistön suojeluun. Sitoutettu ryhmä on myös kiinnostunut valvomaan omia vesiä ja vesistökokonaisuuksia. Ympäristöhallinto ei saa olla osallistumisen esteenä.
- hyvä, että tarjotaan osallistumismahdollisuuksia ja kuullaan kansalaisia / yhteisöjä esim. tällä kyselyllä.
- Toimenpiteiden suunnittelussa kannattaa osallistaa lähialueen toimijoita, esim. matkailuyrittäjiä. Näin toimenpiteistä saadaan suurin yhteinen hyöty ja samalla lisättyä alueen taloudellista toimeliaisuutta
- Webropol-kyselyn toimiminen välineenä kuulemisessa:
 - o Kysymykset tuntui heti alkuun aika raskaita.
 - o Pitää ensin lukea muutama sata sivua pdf:ää. Ei näin kylmiltään pääse edes alkuun.
 - o kyselyn alussa saisi olla ohjeistus mitä tutkimuksesta pitää lukea ennen vastauksia.
 - o Jokin tiedotustilaisuus olisi todella ollut hyväksi.
 - o Tuli sellainen tuntuma, ettei tavallisen kansalaisen mielipidettä edes haluta. Anteeksi vaan.
 - o Kysymykset olivat osittain sellaisia, ettei niitä tavallinen kansalainen välttämättä ymmärrä.

1.11 Tiedottaminen ja viestintä

Tiedotusta on tarvetta lisätä ja kohdistaa merkittävimmille toimijoille ja kuormittajille. Vesienhoitosuunnitelmat ja -tavoitteet ovat melko tuntematon asiakirja suurelle osalle ammattilaisia, jotka työkseen suunnittelevat maa- ja vesialueiden käyttöä ja hoitoa tai vesistöihin vaikuttavia toimenpiteitä / ohjelmia / suunnitelmia. Erityisesti tulisi korostaa toimialoittain sitä, miten tavoitteet ja toimenpiteet tulisi ottaa huomioon omassa työssä ympäristönormien ja -ohjeiden suunnittelussa, ohjelmissa ja täytäntöönpanossa. Tässä on haastetta erityisesti yhteistyöryhmälle.

ljoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys, Metsähallitus

ELY-keskukset voisivat perustaa esimerkiksi helppokäyttöisiä sähköisiä palautekanavia kansalaisille ja vesienhoitoon liittyvien asioiden ilmoittamiseen.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Kansalaisille on pyrittävä järjestämään tilaisuuksia, joissa tuodaan esille keskeisiä vesiensuojelun kysymyksiä.

Oulun seudun ympäristötoimi

Vesienhoitosuunnitelman toteuttamisesta on tiedotettava kaikkia tahoja riittävästi.

Sotkamon kalastusalue

Kansalaispalautteet:

- Katoin kerran tiedän sivuja, mutta oli niin pitkät repustukset, että mielenkiinto lopahti.
- Kalevassa oli artikkeli, mutta aineisto oli vaikea löytää
- Esitelmätilaisuuksia, esim Kaukametsässä
- Facebook-linkit palautteen antamiselle verkkojulkaisuihin
- Enemmän, monipuolisemmin ja ennen kaikkea lisää rehellisyyttä
- Tiedonsaanti on riittävää
- Enemmän tietoa sanomalehdissä eikä ainoastaan paikallisissa lehdissä
- Tietoa myös verkkosivuille vesistöjen tutkimuksista ja tilasta sekä Kuusamon järvistä ja Rukan alueen vedenpuhdistuslaitoksen etenemisestä
- asiatietojen esille tuominen juttujen yhteydessä, esim. lukuja tutkimuksiin perustuen.
- heikko
- Enemmän lehtiartikkeleita Kalevassa ja paikallislehdissä sekä informaatiotilaisuuksia paikkakunnalla
- tietoa Facebook - sivuilla ja levitettävänä sähköpostiviestinä laajemmin
- otsikointi ym. informaatio niin, että tulee selväksi, että kuka tahansa kansalainen voi osallistua työhön
- Tiedonsaannissa ei ole juurikaan vaikeuksia tai ongelmia
- Tiedotusta enemmän, jotta löytyisi vaikutusmahdollisuudet
- Kunnostusmenetelmät ja tieto siitä, mitä kansalainen voi ja saa tehdä.
- Tietoa mittauksen automatisoinnista - tiedon jakaminen esim. netissä
- Automaattiset mittaukset, online-mittaukset vesistöistä. Tulosten levittäminen netissä kaikille tiedoksi. Missä on tulokset Kajaanissa toissa keväänä todetun ruskean vaahdon esiintymisestä kevätiällä??
- meneillään olevien kaivoshankkeiden kuormitusilannetta on ollut vaikea ellei mahdotonta seurata, koska tutkimustuloksista ei selviä, ylittääkö pistekuormitus sille annetut raja-arvot. Kyse on raja-arvojen asettamisesta tarpeeksi täsmällisesti (ei kannattaisi käyttää vuosikeskiarvoja) ja tulosten esittämisestä niin, että niistä selviää myös onko mitattu tulos raja-arvojen sisällä vai ei. Olisi vesienhoidon kannalta todella merkittävä asia, jos näihin asioihin saadaan muutoksia. Riskialueilla tavalliset kansalaisetkin pystyisivät seuraamaan vesistöön tulevaa kuormitusta ja lausumaan sitten oikein, kun heiltä tiedustellaan mielipiteitä kuormittajaa koskien.

1.12 Ympäristöselostus

Ympäristöselostus voi avata toiminnanharjoittajalle myös vesienhoitosuunnitelman tavoitteita; miksi ja miten tavoitteet huomioidaan omassa toiminnassa.

ljoen suojeluyhdistys ja Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys, Metsähallitus

Ympäristöselostus huolella tehtynä on arvokas ja tervetullut asiakirja

ljoen vesistön kalastusalue, Kuusamon vesistön kalastusalue

Toimintojen yhteensovittaminen sekä Suomen viennin ja tuonnin edellyttämien kuljetusten mahdollistaminen ovat tärkeitä huomioita otettavia seikkoja ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Liikennevirasto

Ympäristöselostuksen asiakokonaisuudet ja niiden väliset vuorovaikutussuhteet ovat niin moninaisia ja laaja-alaisia, että on vaikea uskoa, että kaikki kuvattu voidaan saada selville esitetyn aikataulun mukaisesti. On tosin mainittu, että tietyt, keskeisimmät tiedot esitetään tarpeellisessa määrässä.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Vesienhoitosuunnitelma tarjoaa hyvän pohjan ympäristöselostukselle. Ongelmaksi voi muodostua se, että suuri määrä lainsäädäntöä ja hankkeita ovat toteutuksessa tai tulossa toteutukseen vesienhoitosuunnitelmasta riippumatta. Tämän vuoksi voi olla hankalaa tehdä ympäristöselostuksessa edellytettyä tarkastelua ympäristön tilasta siinä tapauksessa, että vesienhoitosuunnitelmaa ei toteuteta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Ympäristövaikutusten arviointi ja ympäristöselostukset ovat olleet kattavia, mutta joltain osin yleisluontoisia. Tulisi harkita ohjausta vesistö- tai jopa järvikohtaisiin selostuksiin.

Suomussalmen kunta

Tulee ottaa kantaa siihen, mitä vaikutuksia toteuttamisella on toimijoihin esim. maa- ja metsätalous sekä turvetuotanto. Kiristyneet määräykset johtavat nouseviin kustannuksiin, tietyt toimet voivat tulla jopa kannattamattomiksi.

Turveruukki, Vapo

Kansalaispalaute:

- Arviointi tulee tehdä mahdollisimman laajavaikutteisesti (luonto, asuminen, elinkeinot).
- Ympäristövaikutusten arviointi vaikuttaa usein siltä, että kun riskit on lain mukaisesti arvioitu, ne saavat myös toteutua. Poikkeustilanteita ei aina pystytä reaalisesti arvioimaan. Nämä johtavat siihen, että ympäristölupia tullaan antaneeksi toiminnoille, jotka ylittävät vesistöjen sietokyvyn.
- Arviointiin ja selostuksiin ei saisi vaikuttaa mitkään taloudelliset intressipiirit.
- Selostuksen tulisi olla helposti ymmärrettävä eikä liian tieteellinen. Sen tulisi saada aikaan välittömiä toimenpiteitä.
- Ympäristöselostus huolella tehtynä on arvokas kooste ja tilanearvio
- Vesistövaikutukset on otettava käsittelyyn ekologisina kokonaisuuksina, valuma-alueet, suot ja pohjavedet huomioiden. Nyt toimintaa ja tutkimusta rajoitetaan liikaa hallinnollisiin rajoihin ja ei nähdä "metsää puilta".
- arviointiin on kehitettävä tutkimuskeinoja, joilla voidaan luotettavasti arvioida nopeita muutoksia: vähemmän keskiarvoja, enemmän paikallisia ja tilannekohtaisia olosuhteita
- YVA-arviointi pitäisi tehdä vesiruton vaikutuksista järven kaloihin ja virkistyskäyttöön
- YVA-arviointi tarvitaan esim. Kesäjärven viitostien päässä olevasta moottorikelkkareille tehdystä sillasta joka heikentää virtaamaa Kesäjärvestä Kesäjokeen varsinkin keväällä.
- YVA arviointi Kesäjoen ruoppauksesta vedenpuhdistamon kohdalla.

1.13 Vesienhoidossa huomioitava lisäksi

Kansalaispalaute:

- vesistöt ja niiden eliöt ovat arvokkaita sinänsä, ilman taloudellisia mittareita ja hyötynäkökulmia.
- vesistöt ovat suomalaisen luonnon perusta, kauniita ja suojeltavia maisemakokonaisuuksia. Vesistöihin liittyvää esteettistä kirjallisuutta on ja niiden tiedoista on otettava opiksi samoin kuin luonnontieteellisistä argumenteista.
- Sen sijaan, että listaa pelkästään eri parannustoimenpiteiden kustannuksia, voisi ajatella vesienhoitoa ekosysteemipalveluiden näkökulmasta: mikä arvo puhtaalla pohjavedellä, hyvälaatuisella järvellä ja lähes luonnontilaisella koskella on. Lisäksi voisi arvioida kunnostusten tuottamia taloudellisia hyötyjä lähialueelle. Näin toimenpiteiden kustannukset saataisiin paremmin perspektiiviin ja se auttaisi niiden tärkeyden näkemisessä.
- Uusien hankkeiden ja vesienhoidon yhteensovittaminen on keskeistä. Näin resursseista saadaan suurin hyöty.
- Vaikka vesistöjä onkin suojeltava sillä ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa ihmisten elinolosuhteita.
- Kysely paikallistarpeista asukkailta.
- Luonnontilaisten soiden ja kosteikkojen merkitys luonnonmukaisille ja laadukkaille vesistöille
- Kalastuksen ohjaamisella saatava vaikutus kalastoon ja vesien tilaan.
- Vesienhoitosuunnitelmassa voisi panostaa nykyistä enemmän siihen, kuinka toimenpiteet saadaan toteutettua.

2 ALUEELLINEN TARKASTELU

2.1 Vesienhoitoalueen pohjoiset vedet

lijoen vesistö

- Iijokeen on istutettu emolohia. Kalaportaat pitäisi saada pian, jotta näiden emojen poikaset pääsisivät aikanaan takaisin esim. Livojokeen kutemaan. Kiireellinen tehtävä!
- Kalatiehankkeissa Iijoki on saatava kärkihankkeeksi koko maatakin ajatellen
- Kalatiehankkeissa Iijoki on priorisoitava, sillä on luonnontuotannon palauttamiselle parhaat edellytykset
- Iijoen vesistöalueella on vesistöjen kunnostukseen tähtääviä yhdistyksiä, joissa tehdään talkootyötä. Niitä tulisi avustaa kunnostussuunnittelussa ja käyntiinlähdössä.
- Tulvariskien hallinta keskeistä erityisesti Pudasjärven taajaman alueella.
- Turvetuotannossa on yhteensovittamisen tarvetta Kivarinjoen ja Livojoen valuma-alueilla.
- Iijoen vesistöalueelta on jo olemassa selvitys valtion maiden osalta kannattamattomista ojituksista, joita voi käyttää vesien pidättämiseen valuma-alueella.
- Miksi saa kaivaa toisen väylän Iijokeen vaikka se on suojeltu kaivamiselta onko oikeus kaivaa sitä milään luvalla kun minulle ei anetu edes käsin siirtää kivijä että olisin veneellä pääsyt kulkemaan niin sanottiin että ei saa siirellä kun on suojeltu joki, Miksi näin saapi toiset tehdä se on näkyvillä tuossa ja myös levennetty toisen veran mitä oli tuo väylä ely keskus kuulemaan on luvat antanut näin mulle kerotiin mutta en usko siihen.
- Suunnitelmia tehdään, mutta toteutukset ovat hitaita, eikä aiemmin tehtyjä virheitä tunnusteta ja haluta korjata - esimerkiksi kalankasvatuksen takia rehevöitynyt Iijoen yläjuoksu.

Irni-, Kero- ja Polojärvet

- Irni- Kero- ja Polojärvien alueella vesien tilaan vaikuttavista tekijöistä merkittävin lienee säännöstely. Veden pinta on usein alkukesästä korkealla ja huuhtoutumista tapahtuu runsaasti. Kutemisen onnistumiseen on tullut vuosien viiveitä. Muikun väheneminen on merkittävä haitta. Vedenkorkeuden nopeat vaihtelut yhdessä turvetuotannon kanssa ovat heikentäneet vesien laadun. Turvetuotantoalueelta tuleva kiintoaine samentaa vettä ja muuttaa pohjien laatua. Selkeimmin vaikutukset ilmenevät kasvillisuudessa, pohjaeläimissä, kaloissa ja kalojen kutualueilla.
- Pyyntö ELYlle käynnistää vesioikeuskäsittely säännöstelyn kohtuullistamiseksi ja voimistuneen säännöstelyn aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.
 - o Veden virtaus kesäkuukausina usein viikkoja pysähdyksissä, haittaa virkistyskäyttöä, veden laadun heikentymistä ja kalojen lisääntymisen vaikeutumista.
 - o järvien väliset kosket entisöitävä. Iijoen järvalueeseen liittyvät, uiton päättymisen johdosta vapautuneet koskien entisöinnit saatettava päätökseen.
 - o Säännöstelyn tavoitteeksi asetettava liiallisen ravinteiden pääsyn estäminen veden pintaa alentamalla. Veden virtaus oltava keskeytymätöntä.
 - o vesistö ei sovellu säästöenergiaksi viikoittaisen tai vuorokautisen eikä hetkellisen ja nopeaan varatehon tarpeen tyydyttämiseen.

Ranuan puoleiset järvet

- Ranuan puoleisten järvien tila (mm. Kuusijärvi, Kuukasjärvi, Petäjäjärvi jne), erityisesti Luiminkajärvi, jossa on paljon sinilevää. Järvellä on tehty ilmastusta ja roskakalanpyyntiä, mutta mikä kumma saa levää aikaan kun ei ole yhtään tehdasta eikä montaa karjatilaa (ja ne kyllä on jo ylitarkkailussa EU:n puolelta). Järville täytyy tehdä jotain. Ferrosulfaatti? Järven pohjan imuruoppaus? Miten tässä pitäisi jatkaa? Sinileväyhdistyksen perustaminen?

Siuruanjoki

- Siuruanjoen virtaus ja veden laatu on heikentynyt huomattavasti viime vuosina. Kalaa ei saa ja katiskat peittyvät ruskeaan limaun. Hirvassuvanto, Viitaojan alapuolella ja Hirvaskosken yläpuolella on umpeutumassa mutamassan kertyessä suvantonon niin, ettei pian veneellä yli pääse. Entinen kaislikko on saari, johon pian alkaa pajukko kasvaa. Ruoppaukset Viitaojan suulla eivät ole tilannetta parantaneet. Viitaoja on ummessa pian. Vesi haisee ja mela uppoaa mutaan. Huonoimmillaan vettä on vain muutama kymmenen senttiä; mutaa monta metriä. Vesi on niin humuspitoista, että sitä ei voi käyttää saunavetenä. Viitaojan alapuoli on hirvittävän huonossa kunnossa. Turvesuot ja valumat vaikuttavat joen veden laatuun. Karjataloutta ei voi syyttää, koska ei siellä enää karjaa ole kellään. Virkistyskäyttö on hiipumassa eikä kukaan voi enää haisevan seisovan veden äärellä kesiään viettää.
- Siuruanjoen harjuskannat ovat romahtaneet turvesoiden kuivatusten myötä ja tilalle on tullut särkikaloja.

Kalimenojan vesistö, Jäälinjärvi

- Jäälinjärveä ruopataan vähän väliä, ja kuitenkin sallitaan uusinta- tai uusia ojituksia, jotka taas johtavat järven ruoppaustarpeeseen.

Kiiminkijoen vesistö

- jokisuiston ruoppauksen suunnittelua ja toteutusta tulisi kiirehtiä tulvasuojelun takia.
- useista lähteistä tuleva kuormitus tulisi saada mahdollisimman vähäiseksi mm. vastuunoton ja parhaiden käytössä olevien puhdistusmenetelmien avulla
- Kiiminkijoen tila tulee ottaa vesienhoidossa erityisesti huomioon
- Suunnittelussa otettava huomioon:
 - o uhanalaiset simpukat (niitä on pyydetty joesta aiemmin kaupallisiin tarkoituksiin)
 - o veden laadun parantaminen (vettä käytetty talousvetenä 1960-luvulla)
 - o vesien pidättäminen suoalueilla keväisin (kohti luonnonmukaista olotilaa)
 - o monimuotoisuuden edistäminen ja erityisesti lintujen ja kalojen elinympäristön parantaminen (Mätäsjärvellä ollut saarekkeita, niitä voisi rakentaa kohtuukustannuksin)
 - o vesireitin vaativimpien koskien ohittamismahdollisuus maitse
- Korjattava ympäristöhallinnon sivuilla oleva virheellinen tieto siitä, että Holapantörmällä ja Heikki-Mikkolan mäellä harjoitetaan maataloustuotantoa; Juorkunassa ei ole yhtään toimivaa maatilaa.
- Joen tila varsinkin alajuoksulla on huolestuttavan huono erityisesti kevättalvella johtuen metsäojituksista ja turpeenotosta. Vähäsateisina kesinä veden laatu heikkenee. Joki on mataloitunut ja maaton virtaamien pientymisen, kiintoainesten lisääntymisen ja maan nousemisen seurauksena.
- valuma-alueeseen (Natura-alue) kohdistuu useita uhkia: Viinivaaran pohjavedenotto ja vedenotto lähteistä, turvetuotanto, Kokkokankaan moottoriurheilukeskus... Maakuntakaavaluonnoksessa on suunnitteilla lisää turvetuotantoa. Suunnitelmia on tehty vuosikymmenien aikana, mutta niitä ei ole toteutettu tai ne ovat jääneet tehottomiksi.
- Jolosjoki on huonossa kunnossa, ja Varpasuolle on annettu turvelupa aivan Jolosjoen sivupuron viereen, niin että Kiiminkijoen suulle asti riittää kuormitusta myös tulevaisuudessa.
- On ryhdyttävä toimenpiteisiin ja yhdessä eri viranomaisten kanssa laadittava Kiiminkijoen valuma-alueen entisöimissuunnitelma. Siihen tulee sisältyä jokisuulle kertyneen kiintoaineksen ja rehevöitymisen seurauksena lisääntyneen kasvillisuuden (korte) poisto. Entisöinti vaatii laajaa koko valuma-alueen kattavaa koordinaatiota, jotta päästäisiin kiinni veden laatua heikentäviin varsinaisiin syihin ja niiden ehkäisyyn. Ympäristön tärkeimmät asiat ovat puhtaat vedet ja puhdas ilma. Niistä on pidettävä huolta.

Viinivaaran ja Kälväsvaaran pohjavesihanke

- pohjavesivarannot tulee turvata ja pohjaveden pumppaaminen talouskäyttöön tulee mitoittaa järkevälle tasolle, koska vesistöön purkautuvalla pohjavedellä on merkittävä vaikutus koko alueen vedenlaatuun
- ympäristöministeriö ehdottaa Olvassuon luonnonpuistoa kansallispuistoksi, mikä vaikuttaa pohjaveden ottoon ainakin Kälväsvaarasta. Pitkässä on kuudessa Oululaisten pohjavesi.
- koska Kiiminki- ja Nuorittajoen valuma-alueet ovat suoperäisiä ja jokiin virtaa humuspitoista vettä, on erittäin tärkeää, että Viinivaaran pohjavesihanketta ei toteuteta - sieltä virtaa vesistöihin puhdasta vettä, joka parantaa jokivesien laatua. Oulun puhdas ja hyvälaatuinen vesijohtovesi kelpaa talousvedeksi.
- Oulun pohjoispuolellakin on pohjavesialueita joissa ei ole sellaisia luontoarvoja kuin Viinivaarassa ja joista voitaisiin johtaa vettä sekoitettavaksi Oulujoen vedestä puhdistettuun veteen.
- Viinivaaran pohjavedellä ei ole mitään arvoa maassa. Se pitää saada putkiin ja oululaisten hanoihin. Heti
- Viinivaara Oululaisten käyttöön heti, odotettavissa myrkyjä Kainuusta jäteviemäristä joka laskee perämereen! onneksi on vesipostit, ei jokivettä voi juoda ja varsinkaan nyt kun on myrkytetty!
- Viinivaaran pohjavettä ei pidä saada ensitilassa Oululaisten käyttöön.
- Viinivaaran pohjavesi pitää saada ensitilassa Oululaisten käyttöön.
- Viinivaaran pohjavesi on syytä jättää rauhaan. Se arvo on suurin ihan siellä sorakankaissa.

Kuivajoen ja Olhavanjoen vesistöt

Olhavanjoki

- Turvetuotantoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Ympäristötarkastajat ovat jäävejä tekemään tarkastuksia, koska usein heidän lähipiirinsä työllistyy turvetuotannosta. Muualta tullut tarkastaja näkee asiat objektiivisemmin.
- Turvepitoinen vesi on hävittänyt kalakannan. Muutos pahempaan on tapahtunut muutaman viime vuoden aikana.
- tärkeintä Olhavanjoen alueella on turvetuotannon tehokas valvonta ja toimenpiteet päästöjen estämiseksi vesistöön.
- Perhokalastus on jo muutaman vuoden ajan ollut mahdotonta. Ennen hyvät taimen- ja harjussaaliit ovat nykyään harvinaisia ja jopa kokonaan mahdottomia. Suunnittelu ja toteutus tulisi hoitaa välittömästi kuntoon, jotta veden laatu saataisiin palaamaan ennalleen.
- Olhavanjoen virkistyskäyttö on romahtanut turvetuottajien aiheuttaman joen pilaantumisen vuoksi.

Kuivajoki

- Kuivajoen harjuskannat ovat romahtaneet turvesoiden kuivatusten myötä ja tilalle on tullut särkikaloja.
- Turvetuotannossa on yhteensovittamisen tarvetta Kuivajoen valuma-alueella.
- Oijärven sekä sen pienten lähijärvien ja Kivijoen tila
- Kesämökkien ja tonttien arvot ovat romahtaneet sen vuoksi, että turvetuottajat päästävät huolimattomasti vuodesta toiseen "turveaineita" jokeen eivätkä joudu vastuuseen.

Yhdessä kansalaispalautteessa historiallista tietoa vesien tilaan ja suojeluun liittyen. Myös kritiikkiä ympäristöhallinnon toiminnasta aikojen saatteessa koskien mm. seuraavia asioita:

- tieyhteys Olhavaan, lintuvesien suojeluohjelma, Natura, luonnonsuojelualue Oijärven eteläosassa
- virka-apuhakemus vesilain vastaisesta toiminnasta ja valvonnan laiminlyönneistä.
- Oijärven kunnostussuunnitelmaa 1991 ei toteutettu
- Kuiva-Turpeen perustaminen sekä turvetuotannon kuormitus Kivijokeen ja Oijärveen
- Laajojen ojitusten aiheuttamat jääpatotulvat, Kivijoen liettymäkartoitus
- Valvontaviranomaiset laiminlyövät tehtäviään (raha ja valta ratkaisee, ei ympäristönsuojelu)
- Tehtyjä ehdotuksia vesialueen kunnostamiseksi ei ole otettu huomioon
- Oijärven kunnostus- ja palveluvarustushanke 2005-2007;
 - o poistokalastusta tehty Isonjärven puolella, ei pienjärviolueella - nuottauksen voisi ottaa käyttöön särkikaloiden pyynnissä; särkien purkittaminen?
 - o vesikasvien niittoa Mursunjärvellä ja Lammasjärvellä tehty jne
 - o Linnut ovat vähentyneet, lintutornilla ei käyttäjiä
 - o Tiepenkereen silta-aukon suurentamistarpeen selvittäminen naurettava, kun sitä on selvitetty yli 50 vuotta. Sen sijaan on tehtävä jotain! Järvi umpeutuu kiihtyvällä tahdilla
- Natura 2000 –alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2005;
 - o lintuvesialue olisi pitänyt kunnostaa ennen luonnonsuojelualueeksi julistamista; alue jätetty tahallaan umpeutumaan ja alue menettänyt osittain alkuperäisen merkityksensä.
 - o pienjärviolueen virkistyskäyttöinen, kalastuksellinen, maisemallinen ja luonnonsuojelullinen arvo pitäisi palauttaa, samoin Oijärveen laskevat luonnonojat (es. Kuurioja, Katosoja, Leväoja, Kilaavuoja) tulisi palauttaa luonnontilaan
- Oulujoen – lijojen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma
 - o kuulostaa hyvältä ja vaikuttaa siltä, että suunnitelman avulla myös Kivijoen-Oijärven-Kuivajoen vesialue pystytään palauttamaan entiseen loistoonsa.
 - o Hyvää on, että kunnostusta ohjaa jatkossa ulkopuolinen, rehellinen ihminen tai ryhmä
 - o toivottavasti paikalliset poliitikot eivät pääse vesittämään tai pilaamaan suunnitelman toteutusta

Toimenpide-ehdotuksia:

- järven palauttaminen tilaan, missä se oli ennen sillan rakentamista ja turvetuotannon aloittamista.
- Turvetölkää poistetaan esim imuruoppauksella ja kompostoidaan ylimääräisten särkikaloiden kanssa
- luonnonsuojelualue tulisi peruuttaa, jolloin arvokasta lintuvettä päästäisiin kunnostamaan
- turvetuotannon ja metsäojitusten jätepäästöjä tulee vähentää, uusia lupia turvetuotantoon ei pitäisi antaa. Maataloutta on vähän, joten sen päästöt eivät ole ongelma
- vesikasvien niitto ja kahilamättäiden siirto rannoille avartavat vesialuetta
- tarvitaan rehellinen, luontoa arvostava valvoja tai ryhmä, joka tarkkailisi vesistön tilaa ja tarvittaessa puuttuisi rikkomuksiin paikan päällä (ei valituksilla ympäristöhallinnon portaisiin). Virkamies on aina niiden ihmisten palvelija, joiden parissa hän työtään tekee. Vanhojen, paikallisten ihmisten elämäntyötä tulisi kunnioittaa.

Rahoituksesta ajatuksia varsinaisessa lausunnossa. Liitteenä webropol-kyselyn keskeiset kysymykset ja muita yllä oleviin seikkoihin liittyviä dokumentteja.

Kuusamon vedet

- Vesirutto pois Kuusamon järvistä
- Viemäriverkkoa suurten järvien (esim. Kittkäjärvi, Muojärvi) ympärille ja Kuusamossa tulisi olla vain yksi puhdistamo.
- Kaivostoimintaan kiinnitettävä huomiota paljon nykyistä enemmän; eriaistiset varaukset mm. Kuusamon kartalla peittävät hälyttävän suuren osan koko kaupungin maa-alueista.
- Kalankasvatuksen nykyinen kuormitus lienee siedettävällä tasolla, mutta vuosikymmenien aikainen käytäntö on käynnistänyt paikoin sisäisen kuormituksen, esimerkkinä Kuusamon Soiviojärvi.
- Selvät suunnitelmat vesiruton torjumiseksi Kuusamon järvissä – rutto valtaa myös Kesäjärven.
- Kesäjärven suo-ojat tukittava tai muuten estettävä humuksen kulkeutuminen järveen. vesiruttokasvuston poisto

2.2 Oulujoen vesistöalue

Oulujärvi ja latvareitit

- Kainuussa keskeisimmät kysymykset liittyvät kaivoshankkeisiin ja kaivosten vesiensuojeluun, riskiä aiheuttavien toimintojen ohjaamiseen, turvetuotantoon, vesiympäristölle vaarallisiin ja haitallisiin aineisiin sekä toimeenpanon resurssien varmistamiseen. Näiden lisäksi tulisi harkita maa- ja metsätalouden kuormituksen ja vesiensuojelun sekä järvi/vesistökohtaisten kunnostusten nostamista keskeisten kysymysten joukkoon.
- Kalateiden suunnittelu ja toteutus ei Kainuun alueella liene vielä järkevää. Parempi rakentaa niitä ensin Oulujoen alajuoksulle ja katsoa, kuinka toimivat. Kainuussa voisi keskittyä jokivesistöjen ja purojen kunnostamiseen luoden näin kalastolle paremmat elinolosuhteet.
- Talvivaaran kaivoksen vaikutuspiiristä vesistöjen tila on heikentynyt huomattavasti aikaisemmasta.
- osassa Sotkamon kalastusalueen vesistöissä tila on heikentynyt huomattavasti. Niiden saattaminen hyvään tilaan vuoteen 2015 mennessä lienee mahdotonta.

Oulujoen alaosa

- Lyhytaikaissäännöstely Oulujoen alaosalla saa aikaan lisääntyvää humus- ja kiintoainekuormitusta. Voimalaitosten luvat eivät saisi olla pysyviä; voimayhtiö väistää vastuunsa vetoamalla siihen, että se toimii lupaehtojen mukaisesti
- Vesienhoidossa tulee ottaa huomioon Oulujoen raakaveden laadun turvaaminen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kiintoaine- ja humuskuormituksen vähentämiseen.
- Muiden keskeisten kysymysten lisäksi turvetuotantohankkeet ja turvetuotannon vesiensuojelu tulisi huomioida Oulujoen vedenlaadun turvaamisessa.
- Turvetuotannossa on yhteensovittamisen tarvetta Utosjoen valuma-alueella.
- vesivoimarakentamisen muuttaman vesistön kunnostaminen Utajärven alueella
- Kinnulanjärvi Lapinkankaalla on kasvamassa umpeen aiemman padotuksen ja puronuoman siirron vuoksi. Toimenpiteiksi ruoppaus ja virtauksen palauttaminen?

Rokuan järvet

- Rokuan Geopark-alueen matkailun kehittäminen ja yhteensovittaminen tärkeän pohjavesiesiintymän alueella

2.3 Vesienhoitoalueen eteläiset vedet

Kalajoen vesistö

- Kalajoen keskuspuhdistamon ympäristölupa sekä Himangan jätevedenpuhdistamon tulevaisuus
- Turkistarhauksen keskittäminen maankäytön ohjauksen avulla yhteistarha-alueille.
- Turkistarhojen muuttaminen tiivispohjaisiksi sekä kuivatusvesien käsittelyn tehostaminen yhteispuhdistamoilla.
- 2014 alkavalle EU ohjelmakaudelle tulee saada mukaan merkittäviä toimenpiteitä Vuohojärvelle.

Kiljanjärven kyläyhdistykseltä lausunto koskien toimenpideohjelmaa (eteläiset vedet):

- Miksi voimakkaasta säännöstelystä huolimatta Kiljanjärveä ei ole luokiteltu voimakkaasti muutetuksi. Mikä on talvialeneman / säännöstelyvälin ero?
- Yksistään säännöstelykäytäntöjä muuttamalla järven tilaa ei saada hyväksi.
- ELY-keskukseen tehty lukuisia toimenpide-ehdotuksia, joilla voitaisiin estää maa-aineksen ja ravinteiden kulkeutumista järveen tulvahuippujen aikana. Tehokkain olisi Kotijoen kunnostusperkaus. Sen yhteydessä tulisi rakentaa kosteikkoja ja niiden yhteyteen pohjapatoja huomioiden Kalajoen latvavesistöjen koko valuma alue.
- pienillä säännöstelykäytäntöjen muutoksilla on hyvin vähäinen vaikutus vesistöjen tilaan. Huomio tulisi kiinnittää kevään tulvahuippuihin ja virtaamaan. Nämä yhdessä aiheuttavat sen, että ulkoinen ravinnekuorma järvestä kasvaa ja aiheuttaa eroosiota Kotijoen reunoissa ja järven rannoilla. Säännöstelykäytäntöä tulisi muuttaa niin, että alarajaa myöhennetään huhtikuun loppupuolelle. Suunnitelmien mukaan säännöstelyn alarajaa ollaan muuttamassa 30 cm. Näin pienellä alarajan nostolla ei ole oleellista vaikutusta järven tilaan. Olisi uudelleen tutkittava, voidaanko rajaa nostaa huomattavasti enemmän niin, että sillä ei olisi haitallista vaikutusta tulvasuojeluun tai voimataloustuotantoon.
- Esitys, että aloitteet koskien Kotijoen kunnostustoimenpiteitä otetaan uuteen käsittelyyn yhdessä edellä esitettyjen toimenpiteiden ohella.
- yksistään toimenpideohjelmassa listatut toimet eivät riitä hyvään tilaan pääsemiseen vuoteen 2015 mennessä. Kalajoen latvavesistöjen tila ja sieltä Kotijoen kautta Kiljanjärveen kulkeva vesimäärä tulisi ottaa suunnittelussa huomioon. Kiireellisenä toimenpiteenä tulisi toteuttaa;
 - o Koko Kalajoen latvavesistöjä koskeva suunnitelma, jossa selvitetään toimenpiteet, joilla voidaan pienentää ulkoista ravinnekuormaa
 - o Kotijoen kunnostus/ruoppaus ja sen yhteydessä rakennetaan puuttuvat suojavyöhykkeet.
 - o suuresta valuma-alueesta johtuen olisi tutkittava, onko Kotijoen lisäksi yläpuoliseen vesistöön mahdollista rakentaa useampia kosteikkoja ja niiden yhteyteen pohjapatoja hyvien käytäntöjen mukaisesti.
 - o olisi tutkittava millä muilla toimenpiteillä Kotijoen eroosio voidaan vähentää, esim. joen reunakiveytys
- Kiljanjärven ympärillä ja järveen laskevan Kotijoen varrella suojavyöhykkeiden rakentaminen on pääsääntöisesti toteutettu. Ongelmaksi on muodostunut Kotijoen tulviminen. Tulisi käynnistää toimenpiteet joilla vesien nouseminen pelloille saataisiin estettyä. Samalla olisi kustannustehokkain tapa rakentaa puuttuviin kohtiin suojavyöhykkeet.
- Kyläyhdistys ollut kosteikkoihin liittyen yhteydessä ELY-keskuksen asiantuntijoihin. Heidän näkemyksensä oli se, että kosteikon rakentamiseen ei ole riittävästi maa-alueita johtuen suuresta valuma-alueesta. Toivomus, että asia otettaisiin uudelleen esille ja alueella toteutettaisiin katselmus koskien koko Kalajoen latvavesistöjä.

Pyhäjoen vesistö

- Pyhäjärvellä tehdään vesistöjen kunnostustöitä. Miten pitkään ne pysyvät kunnostusten jälkeen kunnossa? Emme pysty tunnistamaan Pyhäjärveen laskevien jokien ja purojen vesien laatua ja määrää sekä yksittäisiä ongelmakohtia ko. laskuvesien varrella. Tarve olisi selvittää mistä kuormitus tulee, mitä ovat päävesistöä vahingoittavat aineet ja pyrkiä eliminoimaan sellaiset ongelmakohtat. Tämä vaatisi selkeän suunnitelman ja sen perusteella tehtävät korjaukset maastossa. Haluamme saattaa asian mahdolliseen jatkovalmisteluun.
- Pyhäjoen suvannot ovat liettyneet. Syynä maa- ja metsätalous, turvetuotanto. Taimenkannat on tuhattu lähes täysin ja kohta muukin vesieliöstö on samassa tilassa. Suojakaistat vesistöjen varrelta on unohtettu ja valtaojissa suojakaistat puuttuvat tyystin. Miksi ympäristötuki maksetaan tiloille, jotka ovat aivan piittaamattomia vesien tilasta? Tarkastajien tulisi evätä tuki näiltä. Myös kaupunki on päästänyt jätevesialtaita jokeen.
- Pitkävaikutteisia toimia tulee jatkaa kaikissa Reisjärven kunnan arvokkaan maisema-alueen keskeisissä järvissä. Asia tulisi nostaa nimellä tavoitetekstiin eteläosasta Pyhäjärven lisäksi.

Siikajoen vesistö

- Siikajoen hyödyntäminen matkailuun ja laajamittaiseen virkistykseen on vasta lähdössä liikkeelle.
- Pohjavesivarat ovat hyvät ja niiden säilymiseksi tulee tehdä voitava.
- On hyvä, että Siikajoen alaosan rakenteellinen ja kalan nousun mahdollistava tila paranee.
- suojavyöhykkeille on tarvetta erityisesti yläjuoksulla ja sivujoilla
- Happamista vesistä on ollut ongelmia Siikajoen ja Luohuan vesistöalueella. Aiemmin harvinaiset kalakuolemat ovat yleistyneet.

2.4 Rannikkovedet

- Rannikkoalueella 19 Natura-alueita, jotka vaikuttavat tilatavoitteiden määrittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.
- veneväylien rakentaminen ja kunnossapito lin maankohoama-alueella vesiensuojelu- ja ympäristönsuojelunäkökohdat huomioiden keskeistä.
- Rannikkoalueen hajakuormitus vähentyy li-Haukipudas-Oulu -siirtoviemärin myötä 2013-2014.
- Lupa johtaa Laivakankaan kultakaivokselta jätevedet Perämereen putkea pitkin on virhe, joka pitää voida estää. Luvan tulee velvoittaa toiminnanharjoittaja mahdollisimman suljettuun kiertoon ja rajaamaan vaikutusalue mahdollisimman pieneksi.

Liminganlahti

- Liminganlahden valuma-alueella sekä ravinne- että kiintoainekuormitusta pitäisi leikata rajusti. Liminganlahden tilan kehitys huolestuttaa, jos seurantatiedon keruu vähenee ja toimenpiteet valuma-alueella ovat lähinnä kainoja toiveita. Sama koskee myös muuta suojeltua vesiluontoa.
- Liminganlahti tuhoutumassa Temmesjokialueen päästöjen ja ELY-keskuksen virheiden ja toimimattomuuden takia.
 - o Sinilevien myrkkypitoisuuksia pitäisi alkaa mitata.
 - o Waterpraxiksen vedenlaadun mittaukset loppuvat ja mittauspaikkoja muutettu vuosien 1970-2002 paikoista. Mittauspaikkoja pitäisi olla enemmän ja myös Liminganlahdella.
 - o Liminganlahden alueen linnustossa on huomattavaa vähenemistä (esimerkkejä).
 - o Suunnitellut kosteikot eivät hyödytä lahden tilaa. Suurin osa kuormituksesta tulee pelloilta. Viljelijät eivät halua kosteikkoja, koska ne ovat viljelijän vastuulla, kalliita ja vaativat vuotuista puhdistamista.
 - o Hailuotoon suunniteltu silta-pengertie pahentaisi edelleen Liminganlahden tilaa
 - o Happamat sulfaattimaat ovat myrkyttäneet Liminganlahtea jo kymmeniä vuosia
 - o Limingan kaivojen myrkyjen vaikutuksia ihmisiin, eläimiin ja luontoon pitäisi tutkia
 - o Kritiikkiä Waterpraxis-hankeeseen
 - o kritiikkiä palautteenantomenettelyyn (elyn osoite pimitetty Kalevan uutisessa)
 - o Viranomaiset eivät jatkossa pysty tämättyypisiin kunnostuksiin osallistumaan, eli kunnostukset jäävät yksistään kansalaisaktiivisuuden varaan.
- lin merialueella kalastajat ihmettelevät, miksi siikaverkot limoittuvat ja sotkeutuvat syyskesällä? Vakiovastaukseni on ollut, että verkkojen limoittuminen johtuu jokivesistä ja maa-alueilta mereen tulevista ravinteista ja niiden aikaansaamasta rehevöitymisestä. Viime kesänä kysyttiin, että miksi selitys on vuodesta toiseen sama? Kehotin kysyjä katsomaan Pohjois-Pohjanmaan ely-keskuksen, SYKE:n ja YM:n verkkosivuilta, mitä siellä sanotaan vesien tilasta. Katsoin itsekin ja hämmästyin. Kuivaniemen tarkkailuraportti oli vuodelta 2007. Sen sijaan Suurhiekan raportti oli viime vuodelta. Selitys oli kuitenkin edelleen sama: matalien rantavesien rehevöityminen. Kysynkin pitäisikö vesien seuranta kehittää siihen suuntaan, että seuranta tuottaisi tilatietoa pienemmiltä osa-alueilta, esim. Haukiputaan ja Kuivaniemen väliltä, sekä arvioita tilaan vaikuttavista tekijöistä tiedotusta ja vesiensuojelutoimien suuntaamista varten.